

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2016 m. rugsėjo 29 d.¹

Byla C-158/14

**A,
B,
C
ir
D**

prieš

Minister van Buitenlandse Zaken

(Raad van State (Valstybės Taryba, Nyderlandai) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„SESV 267 straipsnis — SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa — Ieškinio dėl panaikinimo priimtinumai ir ES teisės akto galiojimo kontrolė per prejudicinių sprendimų priėmimo procedūrą — Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 610/2010 — Bendroji pozicija 2001/931/BUSP — Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2580/2001 — Tarybos pamatinis sprendimas 2002/475/TVR — Teroro aktų apibrėžtis — Klausimas, ar nevalstybinių ginkluotųjų pajėgų veiksmai per netarptautinį ginkluotą konfliktą yra teroro aktai — Konvencijos dėl kovos su terorizmu — Tarptautinė humanitarinė teisė“

1. Pripažinta, kad A, B, C ir D rinko ir pervedė lėšas grupei „Tamil Elamo išlaisvinimo tigrų“ (toliau – LTTE), kuri dalyvavo pilietiniame kare su Šri Lankos vyriausybe, siekdama sukurti nepriklausomą tamilų valstybę Šri Lankos šiaurėje ir rytuose, ir kurią Europos Sąjunga apie 10 metų laiko „teroristine“.

2. Nyderlandų valdžios institucijos A, B, C ir D pripažino asmenimis, kuriems pagal Nyderlandų teisės aktus, kuriais įgyvendinama Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos (toliau – JT ST) rezoliucija, turi būti taikomos kovos su terorizmu ribojamosios priemonės. Todėl jų lėšos išaldytos, draudžiama jiems arba jų naudai teikti finansines paslaugas ir jiems negalima teikti išteklių. Kai Nyderlandų valdžios institucijos pritaikė šias priemones, jos vertino LTTE kaip teroristinę organizaciją. Tokia išvada buvo padaryta atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tarybos įgyvendinimo reglamentą, kuriuo LTTE įtraukta į su teroro aktais susijusių grupių, kurioms taikomos ribojamosios priemonės, sąrašą. Nyderlandų teismams pateiktame skunde A, B, C ir D nurodo, kad šis reglamentas negalioja, nes LTTE veiksmai nebuvo teroro aktai. Jie teigia priešingai – LTTE buvo nevalstybinės ginkluotosios pajėgos, dalyvavusios netarptautiniame ginkluotame konflikte Šri Lankoje, todėl jos veiksmai buvo reglamentuojami tik tarptautine humanitarine teise, o ne ES ir tarptautinėmis kovos su terorizmu nuostatomis. Taigi Europos Sąjunga klydo, kai LTTE 2005–2009 m. įvykdytus išpuolius ir žmonių grobimą laikė „teroro aktais“ ir taip pateisino LTTE įtraukimą į ES su teroro aktais susijusių subjektų sąrašą.

¹ — Originalo kalba: anglų.

3. *Raad van State* (Valstybės Taryba) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuriuo iš esmės siekia išsiaiškinti „teroro aktų“ apibrėžtį, kuri vartota, kai buvo priimtas Tarybos įgyvendinimo reglamentas, taip pat tai, ar galimas šios apibrėžties nesuderinamumas ES teisėje ir tarptautinėje teisėje (konkrečiai – tarptautinės teisės nuostatose dėl kovos su terorizmu ir tarptautinėje humanitarinėje teisėje) gali turėti įtakos nagrinėjamo įgyvendinimo reglamento galiojimui. Jis taip pat klausia, ar dabar, kai, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, fiziniai asmenys turi daugiau galimybių tiesiogiai kreiptis į ES teismus, A, B, C ir D gali remtis šio įgyvendinimo reglamento negaliojimu pagrindinėje byloje.

Tarptautinė teisė

Tarptautinė humanitarinė teisė

4. Tarptautine humanitarine teise reglamentuojami karo veiksmai per tarptautinius ir netarptautinius ginkluotus konfliktus. Ja, be kita ko, siekiama užtikrinti civilių gyventojų apsaugą konflikto zonoje ir taip apriboti karo padarinius žmonėms ir turtui².

5. Didelė tarptautinės humanitarinės teisės dalis išdėstyta keturiose Ženevos konvencijose³ ir trijuose jų papildomuose protokoluose⁴. Vienas iš konvencijose ir papildomuose protokoluose įtvirtintų pagrindinių principų yra civilių gyventojų ir kombatantų, taip pat civilių ir karinių objektų atskyrimas. Juose numatytos pagrindinės karo belaisvių (civilių ir karinio personalo) teisės; sužeistųjų ir sergančiųjų apsauga, taip pat civilių gyventojų (nekombatantų) apsauga ir jiems suteiktos teisės karo zonoje ir aplink ją. Europos Sąjunga nėra prisijungusi nė prie vienos iš šių konvencijų ir jų papildomų protokolų. Tačiau visos valstybės narės yra jų šalys.

6. Visų Ženevos konvencijų bendrame 2 straipsnyje („Konvencijos taikymas“) visų pirma numatyta:

„Be nuostatų, kurių privaloma laikytis taikos metu, ši Konvencija taikoma visais atvejais, kai skelbiamas karas arba kyla koks nors kitas ginkluotas dviejų arba kelių aukštųjų susitariančiųjų šalių konfliktas, net jei viena iš jų karo nepripažįsta.

Konvencija taip pat taikoma visais atvejais, kai okupuojama visa aukštosios susitariančiosios šalies teritorija arba jos dalis, net jeigu okupacijai nespriešinama ginklu.

<...>“

2 — 2014 m. sausio 30 d. Sprendimas *Diakité* (C-285/12, EU:C:2014:39, 23 punktą).

3 — 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencija dėl sužeistųjų ir ligonių padėties veikiančiose armijose pagerinimo, *Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys* (toliau – JTTSR), 75 t., p. 31 (toliau – Pirmoji Ženevos konvencija); 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencija dėl sužeistųjų, sergančiųjų ir skęstančiųjų ginkluotųjų pajėgų narių jūrose padėties pagerinimo, JTTSR, 75 t., p. 85 (toliau – Antroji Ženevos konvencija); 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencija dėl elgesio su karo belaisviais, JTTSR, 75 t., p. 135 (toliau – Trečioji Ženevos konvencija), ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencija dėl civilių apsaugos karo metu, JTTSR, 75 t., p. 287 (toliau – Ketvirtoji Ženevos konvencija).

4 — 1977 m. birželio 8 d. priimtas 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų Papildomas protokolas dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolas), JTTSR, 1125 t., p. 3 (toliau – I protokolas); 1977 m. birželio 8 d. priimtas 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų Papildomas protokolas dėl netarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (II protokolas), JTTSR, 1125 t., p. 609 (toliau – II protokolas), ir 2005 m. gruodžio 8 d. priimtas 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų Papildomas protokolas dėl papildomos skiriamosios emblemos priėmimo (III protokolas), JTTSR, 2404 t., p. 261.

7. Tačiau Ženevos konvencijų bendrame 3 straipsnyje („Netarptautiniai konfliktai“), kuriame įtvirtinta tarptautinės paprotinės teisės nuostata⁵, numatyta:

„Kilus netarptautiniam ginkluotam konfliktui vienos iš aukštųjų susitariančiųjų šalių teritorijoje, kiekviena konflikto šalis privalo laikytis bent šių nuostatų:

1) Su asmenimis, aktyviai nedalyvaujančiais karo veiksmuose, įskaitant ir ginkluotųjų pajėgų narius, sudėjusius ginklus, taip pat tapusius *hors de combat* dėl ligos, sužeidimų, sulaikymo arba kokios nors kitos priežasties, visada turi būti elgiamasi humaniškai, nepaisant jų rasės, odos spalvos, religijos arba tikėjimo, lyties, kilmės arba turtinės padėties ar kitų panašių skirtumų. Todėl visada ir visur prieš išvardytus asmenis yra ir bus draudžiami šie veiksmai:

- a) kėsintis į gyvybę ir asmenį [fizinį neliečiamumą], ypač įvairiais būdais žudyti, luošinti, žiauriai elgtis ir kankinti;
- b) imti įkaitus;

<...>“

8. I protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos, kuriame taip pat kodifikuota tarptautinė paprotinė teisė⁶, 1 straipsnyje („Bendrieji principai ir taikymo sritis“) visų pirma numatyta:

„<...>

3. Šis protokolai, papildantis <...> Ženevos konvencijas <...>, taikomas <...> bendrame 2 straipsnyje nurodytomis situacijomis.

4. Ankstesniame punkte minimos situacijos apima tuos ginkluotus konfliktus, kai tautos kovoja su kolonijine valdžia, svetimšalių okupacija ir rasistiniais režimais, kad galėtų naudotis apsisprendimo teise, kurią užtikrina Jungtinių Tautų Įstatai [Chartija] ir Tarptautinės teisės principų deklaracija dėl taikių santykių ir valstybių bendradarbiavimo pagal Jungtinių Tautų Įstatus [Chartiją].“

9. I protokolo 51 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „prievartos aktai ar grasinimai, prievarta siekiant įbauginti civilius gyventojus, draudžiami“.

10. II protokolai skirtas netarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugai. TTT dar nėra išreiškęs požiūrio dėl to, ar šiuo protokolu kodifikuotos tarptautinės paprotinės teisės nuostatos.

11. II protokolo 1 straipsnyje („Pagrindinė [materialinė] taikymo sritis“) numatyta:

„1. Šis protokolai, išplečiantis ir papildantis [bendrą 3 straipsnį], nepakeisdamas jo taikymo sąlygų, apima visus ginkluotus konfliktus, ir kurie nepatenka į [I protokolo] 1 straipsnio taikymo sritį, ir kurie vyksta kokios nors aukštosios susitariančios šalies teritorijoje tarp jos ginkluotųjų pajėgų ir disidentų ginkluotųjų pajėgų arba kitų organizuotų ginkluotų grupių, šios, paklusdamos atsakingai vadovybei, vykdo tokią jos teritorijos dalies kontrolę, kuri leidžia joms įgyvendinti nenutrūkstamus ir suderintus karo veiksmus bei taikyti šį protokolą.“

5 — Žr., pavyzdžiui, 1986 m. Tarptautinio Teisingumo Teismo (toliau – TTT) sprendimą *Kariniai ir pusiau kariniai veiksmai Nikaragvoje ir prieš ją (Nikaragva / JAV)*, *ICJ Reports*, p. 14, 218 ir 219 punktai; 2016 m. Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (toliau – TRKK) Atnaujintą Pirmosios Ženevos konvencijos komentarą; su juo galima susipažinti internete adresu <https://www.icrc.org> (toliau – 2016 m. TRKK komentaras), bendras 3 straipsnis, 155 punktas, ir 1996 m. TTT konsultacinę išvadą byloje *Grasinimo panaudoti branduolinį ginklą ar jo panaudojimo teisėtumas*, *ICJ Reports*, p. 226 (toliau – TTT byla *Branduolinis ginklas*), 78 ir 79 punktai.

6 — TTT yra konstatavęs, kad priimtose I protokolo nuostatose tik įtvirtintos jau buvusios paprotinės teisės nuostatos: TTT byla *Branduolinis ginklas*, 84 punktas.

2. Šis protokolas netaikomas vidinių neramumų ir įtampos situacijomis, kaip antai: riaušės, paskiri ir stichiniai prievartos veiksmai bei kiti panašūs veiksmai, kurie ginkluotais konfliktais nelaikomi.“

12. II protokolo 4 straipsnyje („Pagrindinės garantijos“) visų pirma numatyta, kad asmenų, kurie tiesiogiai nedalyvauja arba nebedalyvauja karo veiksmuose, ėmimas įkaitais ir teroristiniai aktai prieš juos draudžiami „visur ir visada“⁷.

13. 6 straipsnyje („Baudžiamasis persekiojimas“) numatytos minimalios garantijos, taikomos, kai persekiojama ir baudžiama už baudžiamuosius nusikaltimus, susijusius su netarptautiniu ginkluotu konfliktu. Jame numatytas reikalavimas valdžios institucijoms pasibaigus karo veiksmams stengtis kaip galima plačiau taikyti amnestiją asmenims, dalyvavusiems ginkluotame konflikte, arba tiems, iš kurių buvo atimta laisvė dėl priežasčių, susijusių su ginkluotu konfliktu, nepaisant to, ar jie buvo internuoti arba sulaikyti⁸.

14. II protokolo 13 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje draudžiami „smurto veiksmai ar grasinimai smurtu, siekiant įbauginti civilius gyventojus“. Kai kurie tarptautiniai baudžiamieji tribunolai šią nuostatą yra pripažinę tarptautinės paprotinės teisės nuostata, už kurios pažeidimą kyla asmeninė baudžiamoji atsakomybė⁹.

Tarptautinė teisė dėl kovos su terorizmu ir įkaitų ėmimu

Rezoliucija 1373 (2001)

15. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba Rezoliuciją 1373 (2001) (toliau – Rezoliucija 1373 (2001))¹⁰ priėmė 2001 m. rugsėjo 28 d., po tų metų rugsėjo 11 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose įvykdytų išpuolių. 1 punkte numatyta, kad visos valstybės:

- „a) užkerta kelią ir kovoja su teroristinių veiksmų finansavimu;
- b) kriminalizuoja apgalvotą jų [savo] piliečių arba jų [savo] teritorijose lėšų, skirtų arba kurios žinoma, kad bus panaudotos teroristiniams veiksmams atlikti, teikimą arba rinkimą bet kuriomis priemonėmis, tiesiogiai arba netiesiogiai;

<...>

- d) draudžia savo piliečiams arba jų [savo] teritorijose esantiems fiziniams ar juridiniams asmenims tiesiogiai arba netiesiogiai teikti lėšas, finansinį turtą ar ekonominius išteklius arba finansines ar kitas gretutines paslaugas fiziniams asmenims, kurie padaro ar kėsinaisi padaryti teroristinius veiksmus arba dalyvauja ar padeda darant teroristinius veiksmus, tokių asmenų tiesiogiai ar netiesiogiai valdomiems ar kontroliuojamiems juridiniams asmenims, ir tokių fizinių ir juridinių asmenų vardu arba pagal jų nurodymus veikiantiems asmenims <...>“

7 — II protokolo 4 straipsnio 1 dalis, siejama su 4 straipsnio 2 dalies c ir d punktais.

8 — II protokolo 6 straipsnio 5 dalis.

9 — Žr. 2006 m. lapkričio 30 d. Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiąją Jugoslavijai apeliacinės teisėjų kolegijos sprendimo *Prokuroras / Stanislav Galić*, IT-98/29-A, 86, 90 ir 98 punktus (tokia pati išvada padaryta dėl I protokolo 51 straipsnio 2 dalies); 2007 m. birželio 20 d. specialiojo Siera Leonės pirmosios instancijos teismo antrosios teisėjų kolegijos sprendimo *Prokuroras / Brima ir kt.*, SCSL-04-16-T, 662–666 punktus. Taip pat žr. 2016 m. TRKK komentarą dėl bendro 3 straipsnio, 525 punktus.

10 — S/RES/1373 (2001).

16. 3 punkto d papunktyje valstybės raginamos „kuo greičiau tapti atitinkamų tarptautinių konvencijų ir su terorizmu susijusių protokolų, tarp jų – 1999 m. gruodžio 9 d. Tarptautinės konvencijos dėl kovos su terorizmo finansavimu¹¹, šalimis“.

Daugiašalės ir regioninės konvencijos dėl kovos su terorizmu

17. Valstybės (dar) nėra sutarusios dėl išsamios visuotinai taikomos teroro akto apibrėžties¹².

18. Tarptautinė konvencija dėl kovos su teroristų vykdomais sprogdinimais (toliau – Konvencija dėl teroristų vykdomų sprogdinimų) pasirašyta 1997 m. gruodžio 15 d. Niujorke¹³. Nors pati Europos Sąjunga nėra jos šalis, visos jos valstybės narės prie šios konvencijos prisijungusios. Konvencijos dėl teroristų vykdomų sprogdinimų paskutinėje konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad valstybių karinių pajėgų veiklą reglamentuoja tarptautinės teisės normos, nepriklausančios šios konvencijos taikymo sričiai, todėl šios konvencijos netaikymas tam tikriems veiksams „neatleidžia nuo atsakomybės už kitus neteisėtus veiksmus arba nepadaro jų teisėt[ų], arba netrukdo persekioti pagal kitus teisės aktus <...>“.

19. 19 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „[Konvencija dėl teroristų vykdomų sprogdinimų taip pat] nereglamentuoja nei ginkluotųjų pajėgų veiklos ginkluoto konflikto metu, kaip šios sąvokos yra suprantamos pagal tarptautinę humanitarinę teisę, kurią reglamentuoja ta teisė, nei veiklos, kurią valstybės karinės pajėgos vykdo eidamos savo oficialias pareigas, tiek, kiek jas reglamentuoja kitos tarptautinės teisės normos“.

20. Tarptautinė konvencija dėl kovos su terorizmo finansavimu (toliau – Konvencija dėl terorizmo finansavimo) pasirašyta 1999 m. gruodžio 9 d. Niujorke¹⁴. Nors pati Europos Sąjunga nėra jos šalis, visos valstybės narės prisijungusios prie šios konvencijos. Konvencijos dėl terorizmo finansavimo 2 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad:

„Bet kuris asmuo padaro šioje Konvencijoje apibrėžtą nusikaltimą, jeigu jis bet kokiomis priemonėmis, tiesiogiai ar netiesiogiai, neteisėtai ir sąmoningai skiria arba renka lėšas iš anksto apgalvojęs, kad visos lėšos ar jų dalis bus naudojamos, arba žinodamas, kad visos lėšos arba jų dalis bus naudojamos atlikti:

- a) veiką, kuri yra nusikaltimas, nurodytas ir apibrėžtas vienoje iš priede išvardytų tarptautinių sutarčių¹⁵, arba
- b) bet kurią kitą veiką, kuria siekiama civilio gyventojo ar bet kurio kito asmens, kuris aktyviai nedalyvauja karo veiksmuose ginkluoto susidūrimo metu, mirties arba padaryti jam sunkų kūno sužalojimą, kai tokia veika dėl jos pobūdžio ar aplinkybių siekiama įbauginti gyventojus arba priversti vyriausybę ar tarptautinę organizaciją atlikti kokį nors veiksma arba susilaikyti nuo jo.“

21. Konvencijos dėl terorizmo finansavimo 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad konvencijos šalys, remdamosi savo vidaus teisės principais, privalo imtis tinkamų priemonių nustatyti, susekti ir iššaldyti arba areštuoti lėšas, naudojamas arba skirtas 2 straipsnyje nurodytiems nusikaltimams padaryti, taip pat ir iš tokių nusikaltimų gautas pajamas, kad jas būtų galima konfiskuoti.

11 — Žr. šios išvados 20 punktą.

12 — 1996 m. gruodžio 17 d. Generalinės Asamblėjos rezolucija 51/210 sudarytame *ad hoc* komitete siekiama susitarti dėl Bendrosios konvencijos dėl tarptautinio terorizmo projekto. Tačiau derybos vyksta lėtai iš dalies dėl to, kad sunku susitarti dėl terorizmo sąvokos ir dėl to, ar ji turėtų apimti ginkluotųjų pajėgų veiksmus per ginkluotą konfliktą, kuriuos reglamentuoja tarptautinė humanitarinė teisė, ir nacionalinių išsivadavimo judėjimų veiksmus. Visų pirma žr. JT Generalinės Asamblėjos Šeštojo komiteto septynioliktosios sesijos posėdžių protokolų santrauką, A/C.6/70/SR.1, 2, 3, 4, 5, 27 ir 29.

13 — JTSR, 2149 t., p. 256.

14 — JTSR, 2178 t., p. 197.

15 — Į šį sąrašą, be kita ko, įtraukta Tarptautinė konvencija dėl kovos su įkaitų ėmimu (žr. šios išvados 25 punktą) (4 punktas) ir Tarptautinė konvencija dėl kovos su teroristų vykdomais sprogdinimais (9 punktas).

22. 21 straipsnyje numatyta, kad „nė viena <...> Konvencijos nuostata nedaro įtakos kitoms valstybių ir asmenų teisėms, pareigoms ir išipareigojimams pagal tarptautinę teisę, ypač Jungtinių Tautų Chartijos tikslams, tarptautinei humanitarinei teisei ir kitoms susijusioms konvencijoms“.

23. Tarptautinė konvencija dėl kovos su branduolinio terorizmo veiksmais (toliau – Konvencija dėl branduolinio terorizmo) priimta 2005 m. balandžio 13 d. Niujorke¹⁶. Nors Europos Sąjunga nėra jos šalis, didžioji dalis valstybių narių prie jos prisijungusios¹⁷. Konvencijos dėl branduolinio terorizmo 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad konvencija nereglementuoja nei ginkluotųjų pajėgų veiklos ginkluoto konflikto metu, kaip šios sąvokos suprantamos pagal tarptautinę humanitarinę teisę, kurią reglamentuoja ta teisė, nei veiklos, kurią valstybės karinės pajėgos vykdo atlikdamos savo oficialias pareigas, kai šią veiklą reglamentuoja kitos tarptautinės teisės normos.

24. Tarp regioninių konvencijų yra neseniai priimta Europos Tarybos (toliau – ET) konvencija dėl terorizmo prevencijos¹⁸. Europos Sąjunga šią konvenciją pasirašė, bet jos dar neratifikavo. Be to, ją yra pasirašiusios arba ratifikavusios ne visos, bet didžioji dalis valstybių narių¹⁹. ET konvencijos dėl terorizmo prevencijos 26 straipsnio 5 dalyje numatyta:

„Šia Konvencija nereguluojama nei tarptautinė humanitarinė teisė, kuria reglamentuojama ginkluotųjų pajėgų veikla ginkluoto konflikto metu, kaip šios sąvokos suprantamos pagal tarptautinę humanitarinę teisę, nei veikla, kurią Šalies karinės pajėgos vykdo atlikdamos oficialias pareigas, kai tokia veikla reglamentuojama kitomis tarptautinės teisės normomis.“

Tarptautinė konvencija dėl kovos su įkaitų ėmimu

25. Tarptautinė konvencija dėl kovos su įkaitų ėmimu (toliau – Konvencija dėl įkaitų) priimta 1979 m. gruodžio 17 d.²⁰ JT Generalinės Asamblėjos. Konvencijos dėl įkaitų 12 straipsnyje numatyta, kad „tiek, kiek [Ženevos konvencijos ir jų protokolai] taikytini kuriam nors konkrečiam įkaitų ėmimo veiksmui, ir tiek, kiek valstybės – <...> Konvencijos [dėl įkaitų] dalyvės, vadovaudamosi minėtomis konvencijomis, privalo persekioti baudžiamąja tvarka ar išduoti asmenį, paėmusį įkaitus <...> Konvencija [dėl įkaitų] netaikoma įkaitų ėmimui, įvykdytam ginkluotų konfliktų, kaip jie apibrėžti [Ženevos konvencijose ir jų protokoluose], metu <...>“.

ES teisė

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

26. SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatyta, kad „kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pirmoje ir antroje pastraipose numatytomis sąlygomis pateikti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar dėl reglamentuojančio pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių“. Pirmoje pastraipoje numatyta, kokių rūšių teisės aktų teisėtumą gali prižiūrėti Teisingumo Teismas. Tarp jų yra Tarybos

16 — JT SR, 2445 t., 89 punktas.

17 — Austrija, Belgija, Kroatija, Kipras, Čekija, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Ispanija, Švedija ir Jungtinė Karalystė.

18 — CETS, Nr. 196.

19 — Konvencijos šalys yra toliau nurodytos 22 valstybės narės: Austrija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Ispanija ir Švedija.

20 — *Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1316 t., p. 205.

priimti teisės aktai. Antroje pastraipoje numatyti teisėtumo kontrolės pagrindai, dėl kurių Teisingumo Teismas turi jurisdikciją. Šeštoje pastraipoje numatyta, kad ieškiniai pateikiami „<...> per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo“.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

27. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija²¹) 47 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, jog „kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis“.

28. 48 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „kiekvienas kaltinamas padaręs nusikaltimą asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą“. 48 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „kiekvienam, kuris kaltinamas padaręs nusikaltimą, užtikrinama teisė į gynybą“.

Bendroji pozicija 2001/931/BUSP

29. Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP²² 2 konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda į Rezoliuciją 1373 (2001), nustatančią plataus diapazono kovos su terorizmu, ypač kovos su terorizmo finansavimu, strategijas. 5 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad Europos Sąjunga turėtų imtis papildomų priemonių įgyvendindama JTST rezoliuciją 1373 (2001).

30. 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „bendroji pozicija pagal tolesnių straipsnių nuostatas taikoma priede išvardytiems su teroro aktais susijusiems asmenims, grupėms ir organizacijoms“.

31. 1 straipsnio 2 dalyje „su teroro aktais susiję asmenys, grupės ir organizacijos“ apibrėžti kaip:

- asmenys, kurie daro ar kėsinaisi padaryti teroro aktus arba dalyvauja ar padeda darant teroro aktus,
- tokių asmenų tiesiogiai ar netiesiogiai valdomos ar kontroliuojamos grupės ir organizacijos; taip pat tokių asmenų, grupių ar organizacijų vardu arba pagal jų nurodymus veikiantys asmenys, grupės ir organizacijos, įskaitant lėšas, gautas ar sukuriamas iš tokių asmenų bei su jais susijusių asmenų, grupių ir organizacijų tiesiogiai ar netiesiogiai valdomo arba kontroliuojamo turto“.

32. 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „teroro aktai“ yra:

„viena iš toliau išvardytų tyčinių veikų, kurios, atsižvelgiant į jų pobūdį ir kontekstą, gali padaryti didelę žalą valstybei ar tarptautinei organizacijai, kurios apibrėžiamos kaip nusikaltimas pagal nacionalinę teisę, kai padaromos siekiant:

- i) rimtai įbauginti gyventojus arba
- ii) neteisėtai priversti Vyriausybę ar tarptautinę organizaciją atlikti tam tikrą veiksmą ar jo neatlikti, arba

21 — OL C 326, 2012, p. 391.

22 — 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos bendroji pozicija dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu (OL L 344, 2001, p. 93; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 217).

- iii) rimtai destabilizuoti ar sunaikinti pagrindines valstybės ar tarptautinės organizacijos politines, konstitucines, ekonomines ar socialines struktūras:
- a) pasikėsinimai į asmens gyvybę, galintys sukelti mirtį;
  - b) pasikėsinimai į asmens fizinę neliečiamybę;
  - c) žmonių pagrobimas arba įkaitų ėmimas;
  - d) didelės žalos padarymas Vyriausybės ar valstybės pastatams, transporto sistemai, infrastruktūros objektams, įskaitant informacinę sistemą, kontinentiniame šelfe esančiai stacionariai platformai, viešajai vietai ar privačiai nuosavybei, sukeltant pavojų žmonių gyvybei ar padarant didelių ekonominių nuostolių;
  - e) orlaivių, laivų ar kitų viešojo ar asmeninio [krovininio] transporto priemonių užgrobimas;
  - f) ginklų, sprogmenų arba branduolinių, biologinių ar cheminių ginklų gamyba, laikymas, įsigijimas, vežimas, tiekimas ar naudojimas, taip pat biologinių ir cheminių ginklų tyrimai ir kūrimas;
  - g) pavojų žmonių gyvybei keliantis pavojingų medžiagų paskleidimas arba gaisrų, sprogimų ar potvynių sukėlimas;
  - h) vandens, elektros ar bet kurio kito svarbaus gamtos išteklių tiekimo trikdymas ar nutraukimas, sukeltantis pavojų žmonių gyvybei;
  - i) grasinimas padaryti vieną iš a–h papunkčiuose išvardytų veikų;
  - j) vadovavimas teroristinei grupei;
  - k) dalyvavimas teroristinės grupės veikloje, įskaitant informacijos ar materialinių išteklių tiekimą arba jos veiklos bet koki finansavimą, žinant, kad tokiu dalyvavimu prisidedama prie grupės nusikalstamos veiklos.

<...>“

33. 2 ir 3 straipsniuose numatyta, kad (tuometinė) Europos bendrija, neviršydama (tuometinės) Europos bendrijos steigimo sutarties jai suteiktų įgaliojimų, „įsako išaldyti priede išvardytų asmenų, grupių ir organizacijų lėšas ir kitą finansinį turtą ar ekonominius išteklius“ ir „užtikrina, kad priede išvardytų asmenų, grupių ir organizacijų naudai nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nebūtų teikiamos lėšos, finansinis turtas ar ekonominiai ištekliai arba finansinės ar kitos gretutinės paslaugos“.

Tarybos reglamentas Nr. 2580/2001

34. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2580/2001²³ 3 ir 4 konstatuojamosiose dalyse daroma nuoroda į Rezoliuciją 1373 (2001). 5 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad Bendrijai reikia imtis veiksmų siekiant įgyvendinti bendros užsienio ir saugumo politikos (toliau – BUSP) aspektus, nustatytus Bendrojoje pozicijoje 2001/931. 14 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad į 2 straipsnio 3 dalyje nurodytą sąrašą²⁴ gali būti įtraukti asmenys ir susivienijimai, turintys ryšių arba susiję su trečiosiomis valstybėmis, taip pat tie, kurie kitaip turi sąryšį su BUSP aspektais, nustatytais Bendrojoje pozicijoje 2001/931.

35. 1 straipsnio 2 dalyje „lėšų, kito finansinio turto ir ekonominių išteklių įšaldymas“ apibrėžtas kaip „kelio užkirtimas bet kokiam lėšų judėjimui, pervedimui, keitimui, naudojimui ar disponavimui, kai galėtų pakisti jų kiekis, dydis, buvimo vieta, nuosavybė, valdymas, pobūdis, paskirties vieta ar įvyktų kitokie pakitimai, leidžiantys naudoti tas lėšas, įskaitant vertybinių popierių portfelio valdymą“. 1 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Reglamente Nr. 2580/2001 vartojamos „teroro akto“ sąvokos reikšmė yra tokia pati, kaip nurodyta Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP²⁵ 1 straipsnio 3 dalyje.

36. 2 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad, išskyrus atvejus, kai leidžiama pagal 5 ir 6 straipsnius²⁶:

„a) visos lėšos, kitas finansinis turtas ir ekonominiai ištekliai, priklausantys į [2 straipsnio] 3 dalyje nurodytą sąrašą įtrauktam fiziniam ar juridiniam asmeniui, grupei ar susivienijimui arba jų valdomi ar disponuojami, yra įšaldomi;

b) į [2 straipsnio] 3 dalyje nurodytą sąrašą įtrauktam fiziniam ar juridiniam asmeniui, grupei ar susivienijimui neleidžiama nei tiesiogiai, nei netiesiogiai naudotis arba savo naudai disponuoti jokiomis lėšomis, kitu finansiniu turtu ir ekonominiais ištekliais.“

37. 2 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad (išskyrus atvejus, kai leidžiama pagal 5 ir 6 straipsnius) „į [2 straipsnio] 3 dalyje nurodytą sąrašą įtrauktam fiziniam ar juridiniam asmeniui, grupei ar susivienijimui arba jų naudai draudžiama teikti finansines paslaugas“.

38. 2 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Taryba turi nustatyti, peržiūrėti ir keisti asmenų, grupių ir susivienijimų, kuriems taikomas Reglamentas Nr. 2580/2001, sąrašą (toliau – 2 straipsnio 3 dalyje numatytas sąrašas) vadovaudamasi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP 1 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse išdėstytomis nuostatomis. Jame numatyta, kad į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą įtraukiami:

„i) fiziniai asmenys, kurie padaro arba kėsinaisi padaryti bet kurį teroro aktą, jame dalyvauja arba padeda jį padaryti;

ii) juridiniai asmenys, grupės ar susivienijimai, kure [kurie] padaro arba kėsinaisi padaryti bet kurį teroro aktą, jame dalyvauja arba padeda jį padaryti;

iii) juridiniai asmenys, grupės ar susivienijimai, valdomi arba kontroliuojami vieno ar daugiau iš i ir ii punktuose nurodytų fizinių ar juridinių asmenų, grupių ar susivienijimų, arba

iv) fiziniai ir juridiniai asmenys, grupės ar susivienijimai, veikiantys vieno ar daugiau iš i ir ii punktuose nurodytų fizinių ar juridinių asmenų, grupių ar susivienijimų vardu arba nurodymu.“

23 — 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos reglamentas dėl specialių ribojančių priemonių, taikomų tam tikriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu (OL L 344, 2001, p. 70; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 207) su paskutiniais pakeitimais.

24 — Žr. šios išvados 38 punktą.

25 — Žr. šios išvados 32 punktą.

26 — 5 ir 6 straipsniai reglamentuoja palūkanų priskaičiavimą už įšaldytas sąskaitas; konkrečius leidimus naudoti įšaldytas sąskaitas ir atlikti iš jų mokėjimus, taip pat konkrečius leidimus panaikinti lėšų, kito finansinio turto ar kitų ekonominių išteklių įšaldymą, leisti naudotis tokiu turtu ir ištekliais bei teikti finansines paslaugas.

39. 9 straipsnyje numatyta, kad „kiekviena valstybė narė nustato sankcijas, taikytinas tais atvejais, kai pažeidžiamos šio reglamento nuostatos“, ir kad „šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios“²⁷.

Tarybos pamatinis sprendimas 2002/475/TVR

40. Pamatinio sprendimo 2002/475/TVR²⁸ 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad visos arba kai kurios valstybės narės yra daugelio konvencijų dėl terorizmo šalys. 6 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad teroristinių nusikaltimų, įskaitant tuos, kurie yra susiję su teroristinėmis grupėmis, apibrėžtis turėtų būti suderinta visose valstybėse narėse. 11 konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad „pamatinis sprendimas nereglamentuoja ginkluotų konfliktų metu atliekamų ginkluotųjų pajėgų veiksmų, kuriuos reglamentuoja tarptautinė humanitarinė teisė, kaip šie terminai apibrėžiami pagal tą teisę, ir valstybės ginkluotųjų pajėgų veiksmų joms atliekant savo oficialias pareigas tiek, kiek tuos veiksmus reglamentuoja kitos tarptautinės teisės normos“²⁹.

41. 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių siekdama užtikrinti, kad toliau pateiktuose a–i punktuose nurodytos tyčinės veikos, kaip jos apibrėžiamos nacionalinėje teisėje, kurios atsižvelgiant į jų pobūdį ar aplinkybes gali padaryti didelės žalos šaliai ar tarptautinei organizacijai tais atvejais, kai jomis siekiama:

- rimtai įbauginti gyventojus arba
- neleistinais priversti vyriausybę ar tarptautinę organizaciją atlikti kokį veiksmą arba susilaikyti nuo veiksmo, arba
- rimtai destabilizuoti ar sunaikinti pagrindinius politinius, konstitucinius, ekonominius ar socialinius šalies darinius ar tarptautinę organizaciją,

būtų laikomos teroristiniais nusikaltimais:

[a–i punktuose nurodytos tokios pačios tyčinės veikos kaip ir Bendrosios pozicijos 2001/931³⁰ 1 straipsnio 3 dalies a–i punktuose].“

27 — Dar žr. 12 konstatuojamąją dalį.

28 — 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl kovos su terorizmu (OL L 164, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 18) su pakeitimais.

29 — Būtent Europos Parlamentas rekomendavo įrašyti konstatuojamąją dalį, kurioje teroristinės grupės atskiriamos nuo Europos Sąjungoje veikiančių grupių, kurios priešinas totalitariniams režimams ir represijoms trečiojoje šalyje arba kurios remia tokį pasipriešinimą. Taip jis siekė užtikrinti, kad pastarosios nebūtų laikomos teroristinėmis, tačiau nebūtų užkirstas kelias jas persekioti ir bausti už nusikalstamas veikas pagal nacionalinius baudžiamuosius įstatymus: žr. Europos Parlamento ataskaitą dėl Komisijos pasiūlymo priimti Tarybos pamatinį sprendimą dėl kovos su terorizmu (COM (2001) 521).

30 — Žr. šios išvados 32 punktą.

LTTE įtraukimas į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą

42. Pirmiausia LTTE buvo įtraukta į sąrašą, kuris prie Bendrosios pozicijos 2001/231/BUSP pridėtas pagal Tarybos bendrąją poziciją 2006/380/BUSP³¹. Tą pačią dieną ji Tarybos sprendimu 2006/379/EB³² įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Po to, kai buvo priimta keletas sprendimų ir reglamentų, iš kurių kiekvienas panaikino ir pakeitė ankstesnį, tarp jų – Tarybos įgyvendinimo Reglamentas (ES) Nr. 610/2010³³, LTTE liko šiame sąrašė. Naujausias sąrašas pateiktas Tarybos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/2425³⁴ priede.

Nyderlandų teisė

43. *Sanctieregeling terrorisme 2007-II* (Įsakymas dėl sankcijų už terorizmą 2007-II, toliau – *Sanctieregeling 2007*) 2 straipsnio 1 dalimi *Minister van Buitenlandse Zaken* (užsienio reikalų ministras, toliau – ministras) leidžiama, gavus teisingumo ministro (*Minister van Justitie*) ir finansų ministro (*Minister van Financiën*) pritarimą, priimti sprendimą įtraukti į sąrašą asmenis arba grupes, kurie, jo manymu, priklauso asmenų arba grupių, kuriems taikoma Rezoliucija 1373 (2001), ratui. Kai priimamas toks sprendimas, visi tokiems asmenims arba grupėms priklausantys išteklių iššaldomi (2 straipsnio 2 dalis); draudžiama jiems arba jų naudai teikti finansines paslaugas (2 straipsnio 3 dalis) arba jiems tiesiogiai arba netiesiogiai teikti išteklius (2 straipsnio 4 dalis).

44. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad *Sanctieregeling 2007* 2 straipsniu įgyvendinama Rezoliucija 1373 (2001), tačiau jame nėra nuorodos į Reglamentą Nr. 2580/2001, Bendrąją poziciją 2001/931 arba kitus teisės aktus dėl asmenų arba grupių įtraukimo į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą.

Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

45. A, B, C ir D gyvena Nyderlanduose. 2010 m. birželio 8 d. sprendimais (toliau – sprendimai dėl pripažinimo) ministras nustatė, kad jie yra fiziniai asmenys, kuriems taikomas *Sanctieregeling 2007*. Todėl jų išteklių buvo iššaldyti. 2010 m. lapkričio 25 d., 2010 m. gruodžio 8 d. ir 2011 m. sausio 10 d. sprendimais (toliau – ginčijami sprendimai) ministras atmetė A, B, C ir D dėl sprendimų dėl pripažinimo pareikštus prieštaravimus. Ginčijami sprendimai grindžiami aplinkybe, kad A, B, C ir D priklauso asmenų, nurodytų Rezoliucijoje 1373 (2001), ratui. Ministras šią išvadą padarė atsižvelgdamas į tokias aplinkybes: i) A, B, C ir D rinko lėšas LTTE; ii) LTTE įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą ir iii) *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) Baudžiamųjų bylų skyriuje A, B, C ir D iškelta baudžiamoji byla dėl to, kad jie, be kita ko, tariamai pažeidė Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 3 straipsnį.

46. 2011 m. spalio 21 d. nuosprendžiuose *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) dėl trijų iš keturių ieškovų nuteisimo dėl Reglamento Nr. 2580/2001 pažeidimo padarė išvadą, kad B, C ir D vykdė (lėšų rinkimo) veiklą LTTE naudai, tačiau juos išteisino dėl kaltinimo dalyvavus teroristinės grupės veikloje. Jis manė, kad Nyderlandų baudžiamajame kodekse įtvirtintomis nuostatomis dėl terorizmo įgyvendinamas Pamatinis sprendimas 2002/475 ir kad konfliktas tarp Šri Lankos vyriausybės

31 – 2006 m. gegužės 29 d. Tarybos bendroji pozicija, atnaujinanti Bendrąją poziciją 2001/931 ir panaikinanti Bendrąją poziciją 2006/231 (OL L 144, 2006, p. 25).

32 – 2006 m. gegužės 29 d. Tarybos sprendimas, įgyvendinantis Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantis Sprendimą 2005/930/EB (OL L 144, 2006, p. 21).

33 – 2010 m. liepos 12 d. Įgyvendinimo reglamentas, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (EB) Nr. 2580/2001 ir panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1285/2009 (OL L 178, 2010, p. 1). Žr. jo 1 straipsnį ir jo priede pateikto sąrašo 2 punkto 17 papunktį.

34 – 2015 m. gruodžio 21 d. Įgyvendinimo reglamentas, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas ir panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1325 (OL L 334, 2015, p. 1).

ir LTTE buvo netarptautinis ginkluotas konfliktas, kaip jis suprantamas pagal II protokolo³⁵ 1 straipsnį. Todėl, atsižvelgiant į Pamatinio sprendimo 2002/475 11 konstatuojamąją dalį, B, C ir D pareikšti kaltinimai neimplikuoja dalyvavimo teroristinės grupės veikloje. Tačiau *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) nuteisė B, C ir D dėl Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 1 ir 2 dalių ir 3 straipsnio pažeidimo. Jo nuomone, jį saisto Tarybos sprendimas įtraukti LTTE į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Be to, jis pažymėjo, kad dėl tariamų nusikaltimų padarymo momentu galiojusių sprendimų, kuriais LTTE buvo įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą, nebuvo pareikštas ieškinyš Bendrajame Teisme. Todėl *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) preziumavo, kad šie sprendimai galioja. Šiuo metu apeliacinius skundus dėl šių nuosprendžių nagrinėja *Gerechthof Den Haag* (Hagos apeliacinis teismas).

47. *Rechtbank Zwolle-Lelystad* (Zvolės ir Lelistado apylinkės teismas), *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) ir *rechtbank Alkmaar* (Alkmaro apylinkės teismas) Administracinių bylų skyriai atmetė A, B, C ir D apeliacinius skundus dėl ginčijamų sprendimų kaip nepagrįstus. Tuomet A, B, C ir D apskundė šiuos sprendimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Jie neigia dalyvavę renkant lėšas LTTE. Šie asmenys tvirtina, kad *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) Baudžiamųjų bylų skyrius nusprendė, jog LTTE nėra teroristinė grupė, nes LTTE ir Šri Lankos vyriausybės konfliktas buvo netarptautinis ginkluotas konfliktas.

48. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad LTTE buvo įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą dėl 2005–2009 m. vienas po kito įvykdytų išpuolių ir žmonių pagrobimų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad visi šie veiksmai įvykdyti Šri Lankoje ir yra susiję su Šri Lankos vyriausybės ir LTTE konfliktu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ministras turėjo pagrindą manyti, jog A, B, C ir D dalyvavo renkant lėšas LTTE. Tik jam kyla abejonių dėl to, ar LTTE įtraukimas į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą galiojo 2010 m. lapkričio 25 d., 2010 m. gruodžio 8 d. ir dviejų 2011 m. sausio 10 d. sprendimų priėmimo metu. Jis taip pat nėra įsitikinęs, ar A, B, C ir D būtų turėję teisę pareikšti ieškinį dėl Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 galiojimo Bendrajame Teisme.

49. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė Teisingumo Teismo atsakyti į tokius klausimus:

„1. Ar šiame procese apelianų jų pačių vardu pagal SESV 263 straipsnį Bendrajame Teisme pareikšti ieškiniai dėl Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 panaikinimo tiek, kiek juo LTTE įtraukta į [2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą], būtų be jokių abejonių priimtini atsižvelgiant, be kita ko, į [Chartijos] 47 straipsnį?

2.

a) Ar ginkluotųjų pajėgų veikla ginkluotų konfliktų, kaip jie suprantami pagal tarptautinę humanitarinę teisę, metu, atsižvelgiant ir į Pamatinio sprendimo 2002/475 11 konstatuojamąją dalį, gali būti teroristiniai nusikaltimai, kaip jie suprantami pagal šį pamatinį sprendimą?

b) Jeigu į 2a klausimą bus atsakyta teigiamai, ar ginkluotųjų pajėgų veikla ginkluotų konfliktų, kaip jie suprantami pagal tarptautinę humanitarinę teisę, metu gali būti teroro aktai, kaip jie suprantami pagal Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001?

3. Ar veiksmai, kuriais grindžiamas Įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 tiek, kiek juo LTTE buvo įtraukta į [2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą], yra ginkluotųjų pajėgų veikla ginkluotų konfliktų, kaip jie suprantami tarptautinėje humanitarinėje teisėje, metu?

35 — Žr. šios išvados 10 punktą.

4. Ar, atsižvelgiant į atsakymus į 1, 2a, 2b ir 3 klausimus, negalioja Įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 tiek, kiek juo LTTE buvo įtraukta į [2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą]?
5. Jeigu į 4 klausimą bus atsakyta teigiamai, ar tokiu atveju negaliojimas taikomas ir ankstesniems, ir vėlesniems Tarybos sprendimams atnaujinti [2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą] tiek, kiek jais LTTE buvo įtraukta į šį sąrašą?“
50. A, B, C ir D, Nyderlandų, Ispanijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, Taryba ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. Šios šalys, išskyrus Jungtinės Karalystės vyriausybę, taip pat pateikė žodines pastabas per 2016 m. kovo 8 d. posėdį.

Vertinimas

Išankstinės pastabos

51. 2011 m. LTTE užginčijo jos įtraukimą į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą Bendrajame Teisme, remdamasi, be kita ko, tuo, kad Reglamentas Nr. 2580/2001 netaikomas ginkluotų konfliktų atvejais, nes tokiems konfliktams (taigi, ir per juos įvykdytoms veikoms) taikoma tik tarptautinė humanitarinė teisė. Bendrasis Teismas atmetė šį argumentą³⁶, tačiau dėl kitų (procedūrinių) pagrindų panaikino keletą įgyvendinimo reglamentų, panašių į Įgyvendinimo reglamentą Nr. 610/2010, tiek, kiek tokie reglamentai susiję su LTTE. Tarybos apeliaciniame skunde dėl šio sprendimo³⁷ neginčijama Bendrojo Teismo atlikta atitinkamuose ES teisės aktuose vartojamos sąvokos „teroro aktai“ analizė. Tačiau šioje analizėje aptariamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo keliamas pagrindinis klausimas, būtent, ar LTTE taikomos ES ribojamosios priemonės suderinamos su tarptautine humanitarine teise. Todėl prireikus ja remsiuosi.

52. Be to, paminėtina, kad pagrindinėje byloje ginčijamos turto išaldymo priemonės grindžiamos *Sanctieregeling 2007*, kuriuo įgyvendinta Rezoliucija 1373 (2001). *Sanctieregeling 2007* nėra nuorodų nė į vieną ES teisės aktą, dėl kurių pateikti prejudiciniai klausimai. Taip pat neatrodo, kad patys A, B, C ir D įtraukti į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Tokiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar 2–5 klausimai svarbūs norint išspręsti pagrindinėje byloje kilusį ginčą.

53. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, jei yra akivaizdu, kad prašymas išaiškinti ES teisę visiškai nesujęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku³⁸.

54. Tačiau nematau priežasčių, dėl kurių šią teismo praktiką reikėtų taikyti šioje byloje. Viena vertus, sutariama, jog ginčijamos turto išaldymo priemonės A, B, C ir D pritaikytos todėl, kad jos parūpino lėšų LTTE, kuri įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Kaip jau paaškinau, šis sąrašas sudarytas tuometinėje Bendrijos teisėje įgyvendinant Bendrosios pozicijos 2001/931, kuria savo ruožtu buvo įgyvendinta Rezoliucija 1373 (2001), BUSP aspektus. Kita vertus, kaip nurodyta nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, vienas iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismui nurodytų argumentų, kuriais remiantis ginčijamos šios priemonės, susijęs su tuo, kad LTTE negalima laikyti teroristine grupe, todėl į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą ji įtraukta klaidingai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškina, kad, jeigu šiam argumentui būtų

36 — 2014 m. spalio 16 d. Sprendimas *LTTE / Taryba* (T-208/11 ir T-508/11, EU:T:2014:885, 83 punktas). LTTE į Bendrąjį Teismą kreipėsi (atitinkamai 2011 m. balandžio 11 d. ir rugsėjo 28 d.) po to, kai buvo priimti sprendimai dėl pripažinimo (2010 m. birželio 8 d.) ir ginčijami sprendimai (2010 m. lapkričio 25 d., 2010 m. gruodžio 8 d. ir 2011 m. sausio 10 d.).

37 — Byla *Taryba / LTTE*, C-599/14 P (nagrinėjama Teisingumo Teisme), kurioje 2016 m. rugsėjo 22 d. pateikiau išvadą.

38 — Žr. naujausią dėl šio klausimo priimtą 2016 m. birželio 8 d. Sprendimą *Hünnebeck* (C-479/14, EU:C:2016:412, 30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

pritarta, nagrinėjamos turto išaldymo priemonės turėtų būti panaikintos ir kad tokiu atveju A, B, C ir D taip pat galėtų įgyti teisę į kompensaciją už visus laikotarpius, kuriais LTTE buvo įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Manau, to pakanka norint padaryti išvadą, jog 2–5 klausimai turi ryšį su pagrindine byla.

55. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antrąjį klausimą išskiria į dvi dalis, iš tiesų šiuo klausimu Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti štai ką: ar, atsižvelgiant į Pamatinio sprendimo 2002/475 11 konstatuojamąją dalį, sąvoka „teroro aktai“, kaip ji suprantama pagal Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001, gali apimti ginkluotųjų pajėgų veiklą ginkluotų konfliktų, kaip jie suprantami pagal tarptautinę humanitarinę teisę, kaip antai konflikto, per kurį LTTE ir Šri Lankos vyriausybė veikė kaip priešiškos šalys, metu? Atsakydama į šį klausimą remsiuosi aplinkybe, kad šis konfliktas buvo netarptautinis ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę³⁹. Tai visų pirma reiškia, kad jis nesusijęs su vidaus neramumais ir įtampa, kuriems netaikomas nei Ženevos konvencijų bendras 3 straipsnis, nei II protokolai. Šias prielaidas darau remdamasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo paaiškinimu, kad ministras ir *rechtbank 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas) laikėsi nuomonės, jog šis konfliktas buvo netarptautinis ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal II protokolo 1 straipsnį. Be to, tokio požiūrio šioje byloje laikosi Taryba.

56. Trečiasis ir ketvirtasis klausimai iš esmės iškelti dėl Reglamento Nr. 610/2010 galiojimo. Ar, jeigu, tarkime, į antrąjį klausimą (kaip jis apibendrintas ankstesniame punkte) būtų atsakyta neigiamai, Taryba, pateisindama šios grupės įtraukimą į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą, suklydo, kai LTTE 2005–2009 m. įvykdė išpuolius ir žmonių pagrobimus laikė „teroro aktais“? O kaip būtų tuo atveju, jeigu į ankstesniame punkte nurodytą klausimą būtų atsakyta teigiamai? Penktasis klausimas kyla tik jeigu įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 negalioja.

57. Pirmasis klausimas akivaizdžiai išsiskiria iš kitų klausimų, todėl jį išnagrinėsiu atskirai. Tai klausimas dėl priimtumo, todėl turi būti nagrinėjamas pirmiausia.

Ar A, B, C ir D tiesioginiai ieškiniai dėl Reglamento Nr. 610/2010 panaikinimo būtų buvę be jokių abejonių priimtini (pirmasis klausimas)?

58. A, B, C ir D nepateikė Bendrajame Teisme tiesioginių ieškinių pagal SESV 263 straipsnį dėl Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 panaikinimo. Užuo tai padarę, jie rėmėsi šio reglamento negaliojimu Nyderlandų teismuose. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar jie gali taip elgtis. Jeigu ne, nebūtina nagrinėti klausimų dėl Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 galiojimo⁴⁰.

59. Pagal ES teisėje numatytą bendrąją taisyklę bet kuri šalis turi teisę nacionaliniuose teismuose užginčyti ES aktų nuostatą, kuriomis grindžiamas sprendimas arba nacionalinės teisės aktas, kuriu remiamasi jos nenaudai, galiojimą ir prašyti nacionalinio teismo pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą tokiu klausimu⁴¹. Nors nacionaliniai teismai gali padaryti išvadą, kad ES aktas galioja, jie negali jo pripažinti negaliojančiu⁴².

39 — Priešingu atveju šis klausimas būtų hipotetinis.

40 — Šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 17 d. Sprendimą *Bolton Alimentari* (C-494/09, EU:C:2011:87, 21 punktai).

41 — 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756, 39 punktai ir jame nurodyta teismo praktika) (toliau – Sprendimas *Pringle*).

42 — 1987 m. spalio 22 d. Sprendimas *Foto-Frost* (314/85, EU:C:1987:452, 14 ir 15 punktai). Taip pat žr. 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą *IATA ir ELFAA* (C-344/04, Rink., EU:C:2006:10, 27 ir 30 punktai) ir 2013 m. spalio 3 d. Sprendimą *Inuit Tapiriit Kanatami ir kt. / Parlamentas ir Taryba* (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 95 punktai (toliau – Sprendimas *Inuit I*)).

60. Tačiau yra viena šios bendrosios taisyklės išimtis. Sprendime *TWD* Teisingumo Teismas konstatavo, kad, jeigu šalis pagal dabartinį SESV 263 straipsnį akivaizdžiai turi teisę Europos Sąjungos teismuose pareikšti tiesioginį ieškinį, kuriuo ginčijamas ES teisės aktas, ir praleidžia tame straipsnyje numatytą terminą, vėliau ji negali „netiesiogiai“ ginčyti tokio teisės akto galiojimo nacionaliniuose teismuose kvestionuodama jo teisėtumą, kad šis klausimas būtų pateiktas spręsti Teisingumo Teismui pagal prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą⁴³. Sprendime *Pringle* Teisingumo Teismas konstatavo, kad tais atvejais, kai šalis *be jokios abejonės būtų* turėjusi teisę pareikšti ieškinį pagal SESV 263 straipsnį, išimtis taikoma⁴⁴. Ją vadinsiu „Sprendime *TWD* numatyta išimtimi“. Jeigu ji taikoma ir šalis nepareiškė tiesioginio ieškinio per nustatytą laikotarpį, ES teisės aktas tam asmeniui tampa galutinis. Dėl to teisinių padarinių sukeltas teisės aktas negali būti ginčijami neribotą laiką⁴⁵ ir taip užtikrinamas teisinis tikrumas⁴⁶.

61. Sprendime *TWD* numatyta išimtis suformuluota prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai. Tuo metu EB 230 straipsnio ketvirtoje pastraipoje buvo numatyta, kada asmenys turi teisę pareikšti ieškinį Sąjungos teismuose.

62. Atsižvelgiant į tai, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą atkreipiamas dėmesys į Teisingumo Teismo sprendimą *E ir F*⁴⁷. Ta byla buvo susijusi su dviem asmenimis, kurie užginčijo grupės (kurios nariai tariamai jie buvo) įtraukimo į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą teisėtumą. Teisingumo Teismas taikė EB 230 straipsnio ketvirtą pastraipą, išnagrinėjo galimybę taikyti Sprendime *TWE* numatytą išimtį ir padarė išvadą, kad E ir F tiesioginis ieškinys nėra neabejotinai priimtinas, nes: i) jie patys nebuvo įtraukti į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą; ii) nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikta informacijos, kuri leistų nustatyti, kad dėl jų organizacijoje užimamos padėties jie būtų galėję atstovauti šiai organizacijai Bendrajame Teisme, ir iii) grupės įrašymas į sąrašą nebuvo, be jokios abejonės, su jais „tiesiogiai ir konkrečiai susijęs“: grupės įrašymas į tą sąrašą buvo visuotinai taikomas ir jis kartu su Reglamentu Nr. 2580/2001 įpareigojo neapibrėžtą asmenų grupę laikyti konkrečių apribojimų⁴⁸.

63. Vis dėlto, nors sprendimas toje byloje priimtas 2010 m. birželio mėn., jame nagrinėti klausimai, kurių kilo prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra tikras, ar, įsigaliojus šiai sutarčiai, Sprendimas *E ir F* tebereiskia, kad A, B, C ir D gali remtis Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 negaliojimu Nyderlandų teismuose.

64. SESV 263 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatyta, kad dabar fizinis asmuo gali pateikti ieškinį dėl: i) jam skirtų aktų (toliau – pirmoji alternatyva); ii) aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję (toliau – antroji alternatyva) ir iii) reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinimo priemonių (toliau – trečioji alternatyva).

65. SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos dvi pirmosios alternatyvos atitinka EB 230 straipsnio ketvirtą pastraipą. Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, kad toje nuostatoje numatytos tiesioginės ir konkrečios sąsajos sąlygos tebeturi tokią pačią reikšmę kaip iki Lisabonos sutarties⁴⁹. Taigi, sąlyga dėl tiesioginės sąsajos reiškia, kad skundžiama priemonė turi: i) daryti tiesioginį poveikį individo teisei padėčiai ir ii) nepalikti diskrecijos adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą, vykstantį savaime ir

43 — 1994 m. kovo 9 d. Sprendimas *TWD Textilwerke Deggendorf* (C-188/92, EU:C:1994:90 17 ir 18 punktai) (toliau – Sprendimas *TWD*). Šioje byloje buvo nagrinėjamas valstybei narei skirtas Komisijos sprendimas, kuriame buvo daroma aiški nuoroda į individualios pagalbos gavėją (*TWD*); valstybė narė buvo persiuntusi šį sprendimą tai gavėjai.

44 — Žr. Sprendimo *Pringle* 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

45 — Žr. 2001 m. vasario 15 d. Sprendimą *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101, 29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

46 — Sprendimo *TWD* 16 punktas.

47 — 2010 m. birželio 29 d. Sprendimas *E ir F* (C-550/09, EU:C:2010:382) (toliau – Sprendimas *E ir F*).

48 — Sprendimo *E ir F* 49–52 punktai ir juose nurodyta teismo praktika.

49 — Sprendimo *Inuit I* 70 ir 71 punktai.

išplaukiantį tik iš ES teisės normų, netaikant kitų tarpinių taisyklių⁵⁰. Sąlyga dėl konkrečios sąsajos įvykdoma „tik jeigu [skundžiamas teisės aktas] susijęs su [ieškovais] dėl tam tikrų jiems būdingų savybių arba dėl juos iš kitų asmenų išskiriančios faktinės padėties, individualizuojančios juos kaip adresatus“⁵¹.

66. Į Lisabonos sutartį įrašius trečiąją alternatyvą ir taip išplėtus galimybes kreiptis į Bendrąjį Teismą⁵² siekta užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie neturi asmeninio intereso (nors nagrinėjamas teisės aktas tiesiogiai su jais susijęs) ir galėtų kreiptis dėl tokio reglamentuojamojo pobūdžio akto, dėl kurio nereikia priimti įgyvendinamųjų priemonių, teisminės kontrolės tik pažeidę jo nuostatas ir tuomet remtis jų neteisėtumu nacionaliniuose teismuose nagrinėjamosiose bylose⁵³. Todėl SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečioji alternatyva turi būti aiškinama taip, kad būtų užtikrintas toks aukštesnis teisminės apsaugos lygis. Negali būti taip, kad asmenų apsauga būtų *mažesnė* nei prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai.

67. Taigi, kaip dabar, kai išplėtos galimybės kreiptis į ES teismus, turėtų būti aiškinama Sprendime *TWD* numatyta išimtis?

68. Sprendime *Pringle* Teisingumo Teismas patvirtino, kad Sprendime *TWD* numatyta išimtis įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ir toliau lieka aktuali. Jis rėmėsi teise pareikšti ieškinį pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą ir neišskyrė skirtingų tokios teisės pagrindų⁵⁴. Teisingumo Teismas nurodė, jog „neatrodė, kad ieškovas pagrindinėje byloje be jokios abejonės turėjo teisę pareikšti ieškinį dėl [sprendimo pakeisti Sutartis] panaikinimo pagal SESV 263 straipsnį“⁵⁵. Tomis aplinkybėmis ši išvada buvo akivaizdi.

69. Mano manymu, nėra priežasčių Sprendime *TWD* numatytą išimtį, kalbant apie trečiąją alternatyvą, aiškinti kitaip, nei ji yra taikoma pirmajai ir antrajai alternatyvoms, arba manyti, kad ji neturėtų būti taikoma ir trečiajai alternatyvai.

70. Sprendime *TWD* numatytos išimties taikymo sritis labai ribota – jeigu yra abejonių dėl priimtimumo, išimtis *netaikoma*. Klausimą, ar konkrečioje byloje yra „abejonių“, praktikoje turi būti galima išspręsti be pernelyg didelių sunkumų, nes asmeniui atstovaujantis advokatas turi galėti užtikrintai patarti klientui dėl to, kaip reikėtų užginčyti tam tikrą aktą. Be to, jam būtina turėti galimybių veikti greitai, nes jis turi laikytis dviejų mėnesių termino ieškiniui pateikti pagal SESV 263 straipsnį. Manau, viskas turi priklausyti nuo teismų praktikos ir atitinkamo asmens padėties tuo metu, kai jam reikia nuspręsti, ar pareikšti tiesioginį ieškinį.

50 — Žr., be kita ko, 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Glencore Grain / Komisija* (C-404/96 P, EU:C:1998:196, 41 punktą); 2004 m. birželio 29 d. Sprendimą *Front national / Parlamentas* (C-486/01 P, EU:C:2004:394, 34 punktą); 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Ente per le Ville vesuviane ir Ente per le Ville vesuviane / Komisija* (C-445/07 P ir C-455/07 P, EU:C:2009:529, 45 punktą ir jame nurodyta teismo praktika) ir 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Confederazione Cooperative Italiane ir kt / Anicav ir kt.* (C-455/13 P, C-457/13 P ir C-460/13 P, EU:C:2015:616, 46 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

51 — 2015 m. balandžio 28 d. Sprendimas *T & L Sugars ir Sidul Açúcares / Komisija* (C-456/13 P, EU:C:2015:284 63 punktą ir jame nurodyta teismo praktika) (toliau – Sprendimas *T & L Sugars*).

52 — Sprendimo *Inuit I* 55–57 punktai; taip pat žr. 70–71 punktus.

53 — Sprendimo *T & L Sugars* 29 punktą ir jame nurodyta teismo praktika ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Telefónica / Komisija* (C-274/12 P, EU:C:2013:852 27 punktą (toliau – Sprendimas *Telefónica*)). Taip pat žr. Teisingumo Teismo darbo organizavimo darbo grupės galutinės ataskaitos, CONV 636/03, 21 punktą.

54 — Sprendimo *Pringle* 41 punktą ir jame nurodyta teismo praktika. Taip pat žr. 2016 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Borealis Polyolefine ir kt.* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ir C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, 46–49 punktai) (atsižvelgiant į šį sprendimą išdėstytus argumentus, galima daryti išvadą, kad Teisingumo Teismas impliškai pritarė Sprendime *TWD* numatytos išimties taikymui trečiajam atvejui).

55 — Sprendimo *Pringle* 42 straipsnis. Buvo sprendžiamas klausimas, ar šis sprendimas buvo arba turėjo būti priimtas pagal supaprastintą peržiūros procedūrą, numatytą ESS 48 straipsnio 6 dalyje.

71. Jeigu asmuo, logiškai vertinant, turėjo pagrįstų abejonų dėl tiesioginio ieškinio priimtumo, Sprendime *TWE* numatyta išimtis netaikoma ir Teisingumo Teismas verčiau turėtų leisti ginčyti galiojimą pagal SESV 267 straipsnyje numatytą procedūrą. Taip būtų užtikrinta veiksminga teisminė gynyba, kaip reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį.

72. Ši išvada logiška ir kalbant apie bylų valdymą: ES teisminės institucijos nėra suinteresuotos taikyti Sprendime *TWD* numatytą išimtį pernelyg plačiai ir taip paskatinti prevencinių tiesioginių ieškinių, kuriuos Bendrasis Teismas turėtų svarstyti ir, ko gero, pagrįstai pripažinti nepriimtinais, srautą. Labiau pageidaujama, kad ieškinius dėl galiojimo, kurie neatrodo *prima facie* įtikinami, atrinktų nacionaliniai teismai.

73. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuos argumentus taiko šioje byloje ir klausia, ar A, B, C ir D Bendrajame Teisme pareikšti ieškiniai būtų priimtini „be jokių abejonų“. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių būtent šis vertinimo kriterijus ir turi būti taikomas. Kitaip tariant, A, B, C ir D sprendimas pareikšti ieškinius nacionaliniame teisme, o ne ES teisminėse institucijose būtų pateisinamas: i) jeigu akivaizdu, kad jie neturėjo teisės pareikšti ieškinį pagal SESV 263 straipsnį arba ii) jeigu jie dėl to turėjo pagrįstų abejonų.

74. Taigi ne tik kyla abejonų dėl to, ar A, B, C ir D galėjo ginčyti Įgyvendinimo reglamentą Nr. 610/2010 remdamiesi SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos pirmąja arba antrąja dalimi, bet ir, atrodo, akivaizdu, jog Bendrasis Teismas būtų atmetęs tokį ieškinį kaip nepriimtina. A, B, C ir D nėra skirtas joks ES teisės aktas. Be to, Įgyvendinimo reglamente Nr. 610/2010 pateiktas sąrašas nebuvo „tiesiogiai ir konkrečiai su jais susijęs“. Jeigu ieškovas netenkina vienos iš šių dviejų sąlygų, jis negali ginčyti akto⁵⁶. Įgyvendinimo reglamente Nr. 610/2010 nėra jokios informacijos, pagal kurią būtų galima identifikuoti A, B, C ir D. Nors šis reglamentas visiškai gali būti konkrečiai susijęs su kitais asmenimis⁵⁷, jame neidentifikuojama, kas yra jo priede išvardytų grupių ir subjektų nariai arba su jais kitaip susiję asmenys. Todėl A, B, C ir D nebūtų galėję įrodyti, kad šis teisės aktas susijęs „konkrečiai“ su jais.

75. Dėl trečiosios alternatyvos manau, kad A, B, C ir D turėjo pagrįstų abejonų dėl ieškinio dėl Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 panaikinimo pagal šią alternatyvą („reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas, tiesiogiai su jais susijęs ir dėl kurio nereikia patvirtinti įgyvendinančių priemonių“) priimtumo.

76. Įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 yra reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktas, t. y. visuotinio taikymo teisės aktas, o ne įstatymo galią turintis teisės aktas⁵⁸ (kitai tariant, pagal teisėkūros procedūrą priimtas teisės aktas⁵⁹). Jis priimtas pagal Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta, kad Taryba, veikdama vienbalsiai, nustato, peržiūri ir keičia sąrašus, vadovaudamasi Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse išdėstytais nuostatomis. Ta procedūra nebuvo teisėkūros procedūra. Įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 taip pat iš dalies buvo taikomas neapibrėžtam fizinių ir juridinių asmenų ratui⁶⁰: dėl to, kad LTTE įtraukta į sąrašą, visi asmenys turi laikytis Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 1 dalies b punkte ir 2 straipsnio 2 dalyje numatytų draudimų⁶¹. Taigi, net jeigu šis teisės aktas buvo konkrečiai susijęs su LTTE, akivaizdu, kad jis buvo visuotinai taikomas aktas A, B, C ir D atžvilgiu⁶².

56 — Sprendimo *Inuit I* 75 ir 76 punktai.

57 — Kaip antai 2 straipsnio 3 dalyje numatyta sąraše įvardyti asmenys ir subjektai.

58 — Sprendimo *Inuit I* 60 punktas.

59 — SESV 289 straipsnio 3 dalis.

60 — Žr., pavyzdžiui, 1993 m. birželio 15 d. Sprendimą *Abertal ir kt. / Komisija* (C-213/91, EU:C:1993:238, 19 punktas).

61 — Žr. šios išvados 36 ir 37 punktus. Taip pat žr. Sprendimo *E ir F* 51 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

62 — Šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 241–244 punktai) ir 2013 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Gbagbo ir kt. / Taryba* (C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 56 punktas).

77. Todėl aišku, kad Įgyvendinimo reglamentas Nr. 610/2010 buvo susijęs su A, B, C ir D. Ar jis be jokių abejonių buvo su jais susijęs tiesiogiai ir dėl jo nereikėjo patvirtinanti įgyvendinimo priemonių?

78. Tiesioginės sąsajos sąvokos teorinis pagrindas bent iš dalies susijęs su priežastinio ryšio sąvoka. Skundžiamą teisės aktą ir tariamus nuostolius arba žalą turi sieti tiesioginis priežastinis ryšys, pateisinantį teisių gynimo priemonės taikymą⁶³. Politiniai tokio reikalavimo motyvai aiškūs: jeigu, norint visiškai įgyvendinti skundžiamą teisės aktą, būtina papildoma priemonė, teismuose turi būti ginčijama būtent tokia priemonė, o ne pats teisės aktas.

79. Šios išvados 65 punkte kriterijus išdėčiau taip, kaip Teisingumo Teismas juos taikė naujesnėje praktikoje siekdamas nustatyti, ar yra tiesioginė sąsaja. Tačiau tai nėra vienintelis teismo praktikoje taikomas variantas. Sprendime *Les Verts* Teisingumo Teismas konstatavo, kad priemonė atitinka šiuos kriterijus, jeigu nagrinėjamos priemonės sudaro išsamų teisės normų rinkinį, kuris yra autonomiškas ir kuriam „nereikalingos jokios taikymo nuostatos“⁶⁴. Šis variantas iš esmės panašiai pakartotas trečiojoje dalyje. Nors tikriausiai žodis „ir“ vartojamas tautologiškai, ketinimas atrodo aiškus. Norint nustatyti, ar priemonė tiesiogiai susijusi su A, B, C ir D padėtyje esančiu ieškovu, būtina nustatyti, ar jai reikia įgyvendinimo priemonių⁶⁵.

80. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, jo manymu, iš naujausios Teisingumo Teismo praktikos sunku išvesti tikslias gaires siekiant nustatyti, kokia tiksliai sąvokos „įgyvendinimo priemonės“ reikšmė šioje byloje ir kaip ją taikyti. Nors iš tiesų šioje teismo praktikoje nesiekama šios formuluotės apibrėžti kaip sąvokos, vis dėlto, manau, joje yra du elementai, į kuriuos atsižvelgiant galima išvesti tam tikras gaires.

81. Pirma, Teisingumo Teismas Sprendime *T & L Sugars* konstatavo, kad byloje, susijusioje su nacionalinėmis priemonėmis, kurių reikia norint įgyvendinti du Komisijos įgyvendinimo reglamentus, tikslus šių priemonių pobūdis neturi reikšmės joms, kaip „įgyvendinimo priemonėms“. Toliau jis nurodė, kad šios išvados nepaneigia tariamai mechaninis jų pobūdis. Iš tiesų svarbu tai, ar ES priemonės teisinį poveikį ieškovui daro tik per (toje byloje) nacionalinių institucijų priimtus aktus: jeigu taip, šie aktai yra įgyvendinimo priemonės, kaip jos suprantamos pagal trečiąją alternatyvą⁶⁶.

82. Antra, Sprendime *Telefónica* Teisingumo Teismas konstatavo, kad norint nustatyti, ar dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės akto reikia patvirtinti tokias priemones, būtina remtis atitinkamo asmens pozicija. Nesvarbu, ar dėl nagrinėjamo akto reikia priimti įgyvendinamąsias priemones kitų asmenų atžvilgiu, ir reikia atsižvelgti tik į ieškinio dalyką⁶⁷.

83. Todėl vertinant reikia atsižvelgti vien į A, B, C ir D poziciją, susijusią su jų nacionaliniam teismui pareikšto ieškinio dalyku, būtent – Įgyvendinimo reglamentu Nr. 610/2010, ir, atsižvelgiant į akivaizdų dviejų reglamentų ryšį, Reglamentu Nr. 2580/2001.

63 — Šiuo klausimu žr. 1984 m. liepos 11 d. Sprendimą *Commune de Differdange ir kt. / Komisija* (222/83, EU:C:1984:266, 10–12 punktai).

64 — Žr. 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Les Verts / Parlamentas* (294/83, EU:C:1986:166, 31 punktas).

65 — Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Telefónica* 27–29 punktus.

66 — Žr. 40–42 punktus. Nagrinėjamas mechanizmas nurodytas sprendimo 3 punkte, kuriame pakartoti skundžiamo Bendrojo Teismo sprendimo 39–45 punktai. T & L nurodė, kad vienintelė valstybėms narėms palikta funkcija buvo tiesiog „pašto dėžutės“ funkcija (18 punktas). Komisija tvirtino, kad nagrinėjamos nacionalinės priemonės buvo svarbios ir būtinos (24 punktas).

67 — Žr. 30 ir 31 punktus.

84. Ar, taikant pirmiau išdėstytus kriterijus A, B, C ir D padėčiai pagrindinėje byloje, galima teigti, kad Reglamentas Nr. 2580/2001 kartu su Įgyvendinimo reglamentu Nr. 610/2010 darė „tiesioginį poveikį“ A, B, C ir D? Neabejotina, kad jiems asmeniškai toks poveikis nebuvo daromas, nes jų vardų ir pavardžių 2 straipsnio 3 dalyje numatyta sąrašė nėra⁶⁸. Vis dėlto bent jau galima teigti, jog poveikis jiems buvo daromas tuo požiūriu, kad įtraukus šalį į tą sąrašą joks asmuo, kuriam taikoma ES teisė, negali jai parūpinti arba teikti lėšų. Tokia išvada nebūtinai būtų nesuderinama su teisės aktais arba teismų praktika. Remiantis tuo, galima teigti, kad jie būtų turėję ginčyti Įgyvendinimo reglamentą Nr. 610/2010 tiesiogiai Bendrajame Teisme pagal SESV 263 straipsnio trečiąją alternatyvą. Keblumas, kuris atsiranda laikantis tokio požiūrio, susijęs su tuo, kad (tiek, kiek galima suprasti iš Teisingumo Teismui nurodytų faktinių aplinkybių) A, B, C ir D apie tai, jog jų lėšos išaldytos atsižvelgiant į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą, sužinojo tik tada, kai jie buvo įtraukti į ministro sprendimus dėl pripažinimo. Iki to momento jie nenukentėjo, todėl nebuvo nieko, ką jie galėtų norėti ginčyti. Tad negaliu teigti, kad jie „be jokių abejonių“ turėjo teisę pareikšti ieškinį Bendrajame Teisme remdamiesi šiuo pagrindu.

85. O gal reikia remtis (kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) tokiu argumentu: kadangi Reglamento Nr. 2580/2001 9 straipsnyje numatytas reikalavimas valstybėms narėms nustatyti sankcijas, taikytinas tais atvejais, kai pažeidžiamos šio reglamento nuostatos, vadinasi, iš tiesų reikia įgyvendinimo priemonių? Jeigu tikrai taip yra, situacija aiški: negalima reikalauti, kad A, B, C ir D pareikštų ieškinį Bendrajame Teisme. Iš tiesų jie neturėtų teisės jo pareikšti jokių pagrindu. Toks argumentas atspindėtų teisės akto tekstą, tačiau, bent jau tikriausiai, ne šios išvados 82 punkte nurodytą teismo praktiką, pagal kurią būtina atsižvelgti į konkrečias bylos aplinkybes, o ne į bendras su ja susijusias aplinkybes. Šioje byloje A, B, C ir D nacionaliniams teismams pareikštais ieškiniais siekia užginčyti ne sankcijų klausimą. Jie ginčija jų įtraukimą į sprendimą, priimtą pagal *Sanctieregeling 2007*. Dar kartą pakartosiu, kad negaliu teigti, jog dėl šio klausimo nėra jokių abejonių.

86. Kaip tuomet reikėtų vertinti patį *Sanctieregeling 2007*? Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad *Sanctieregeling 2007* 2 straipsnis priimtas siekiant įgyvendinti Rezoliuciją 1373 (2001) ir jame nedaroma nuoroda į Reglamentą Nr. 2580/2001, Bendrąją poziciją 2001/931 arba bet kuriuos aktus, kuriais asmenys arba grupės įtraukti į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą. Vis dėlto nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą toliau nurodyta, kad ministras sprendimuose dėl pripažinimo aiškiai remiasi prielaida, jog LTTE yra teroristinė grupė, nes ji įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą, ir faktine aplinkybe, kad A, B, C ir D iškeltos baudžiamosios bylos dėl, be kita ko, jų tariamai įvykdyto Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 1 ir 2 dalių ir 3 straipsnio pažeidimo⁶⁹. Ar tuo remiantis galima teigti, kad *Sanctieregeling 2007* ir pagal jį priimti sprendimai yra įgyvendinimo priemonė, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnį? Neutraliai vertinant, padėtis man ir vėl atrodo neaiški, todėl negalima teigti, kad nėra jokių abejonių.

87. Daugeliu atvejų teisės analizė ir dažnai – jos taikymas yra susiję su tikrumu. Būtent šio tikslo siekiama teise, nes subjektai, kuriems ji taikoma, turi aiškiai suprasti, kokios jų teisės ir pareigos. Tačiau Teisingumo Teismas savo praktikoje vartoja žodžius „be jokių abejonių“ ir taip pripažįsta, kad iš tiesų kartais gali nepavykti pasiekti šio idealo. Sprendime *TWD* numatyta išimtis dėl teisinio tikrumo taikoma būtent (ir tik) tais atvejais, kai tikrai nėra jokių abejonių dėl to, ar konkretaus privataus asmens Bendrajame Teisme pareikštas ieškinys būtų priimtinas. Manau, šioje byloje taip nėra. Taigi, Sprendime *TWD* numatyta išimtis netaikoma.

68 — Šiuo klausimu verta pažymėti, kad Sprendime *T & L Sugars* Teisingumo Teismas konstatavo, jog, kadangi ieškovės nebuvo specialiai priskirtos prie šalių, kurioms buvo taikomi ginčijami teisės aktai (ieškovės buvo cukranendrių cukraus rafinavimo įmonės, o teisės aktai buvo taikomi cukraus gamintojams), šie teisės aktai nedarė tiesioginio poveikio jų teisei padėčiai ir nebuvo su jomis tiesiogiai susiję (žr. 37 punktą).

69 — Žr. šios išvados 45 punktą.

88. Todėl atsakydama į pirmąjį klausimą darau išvadą, kad A, B, C ir D tiesioginis ieškinys, kuriuo ginčijamas Įgyvendinimo reglamento Nr. 610/2010 galiojimas, tiek, kiek šis reglamentas susijęs su LTTE, nebūtų be jokių abejonių priimtinas. Taigi, A, B, C ir D pagrįstai šio reglamento negaliojimo klausimą iškėlė nacionaliniame teisme ir paprašė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.

Bendrosios pozicijos 2001/931 ir Reglamento Nr. 2580/2001 aiškinimas (antrasis–penktasis klausimai)

Teisingumo Teismo jurisdikcija aiškinti Bendrąją poziciją 2001/931

89. Pirmiausia kyla klausimas, ar Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti Bendrąją poziciją 2001/931, kuri yra BUSP teisės aktas. ESS 24 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje iš esmės numatyta, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos šioje srityje, išskyrus jurisdikciją peržiūrėti, kaip laikomasi ESS 40 straipsnio⁷⁰, ir peržiūrėti tam tikrų sprendimų, nurodytų SESV 275 straipsnio antroje pastraipoje, teisėtumą. SESV 275 straipsnyje visų pirma numatyta, kad Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso „priimti sprendimus dėl pagal [SESV] 263 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje numatytas sąlygas pateiktų ieškinių, peržiūrint Europos Sąjungos sutarties V antraštinės dalies 2 skyriaus pagrindu Tarybos priimtų sprendimų, patvirtinančių ribojančias priemones, nukreiptas prieš fizinius ar juridinius asmenis, teisėtumą“, kaip antai BUSP priemonės, kuriomis LTTE priskirta prie teroristinių grupių arba organizacijų⁷¹.

90. Tai *prima facie* neapima tokių aktų aiškinimo ar teisėtumo kontrolės priimant prejudicinį sprendimą. Tačiau pritariu generalinio advokato M. Wathelet savo neseniai paskelbtoje išvadoje byloje *Rosneft* išdėstyti pozicijai, kad išsamioje teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemoje, skirtoje Europos Sąjungos aktų teisėtumo kontrolei užtikrinti, 24 straipsnio 1 dalies antros pastraipos paskutiniame sakinyje minimas teisėtumo peržiūrėjimas apima ne tik ieškinius dėl panaikinimo, bet ir prejudicinio sprendimo priėmimo procesą⁷². Europos Sąjungos teisės sistemoje, kuri grindžiama teisinės valstybės principu⁷³, reikia užtikrinti, kad ES teisės taikymo srityje būtų galimybė pasinaudoti veiksminga teismine gynyba, kuri dabar garantuojama Chartijos 47 straipsnio pirma pastraipa. Su galiojimu susijusiose bylose prejudiciniai sprendimai turi lemiamą reikšmę asmenims, kurie, kaip ieškovai pagrindinėje byloje, gali patirti žalingas ne jiems asmeniškai skirtų BUSP priemonių pasekmes ir kurie todėl, kad šios priemonės nėra jiems asmeniškai skirtos, iš esmės neturi teisės reikalauti panaikinti tokias priemones ES teismuose remdamiesi SESV 275 straipsnio antra pastraipa. Kaip teigia generalinis advokatas M. Wathelet, Teisingumo Teismo teisė kontroliuoti pagal ESS V antraštinės dalies 2 skyrių priimtų ribojamųjų priemonių fizinių arba juridinių asmenų atžvilgiu teisėtumą priimant prejudicinį sprendimą taip pat būtinai reiškia, kad jis turi teisę ir aiškinti tokius aktus⁷⁴.

91. Kalbant apie šią bylą, reikia pasakyti, kad LTTE nebuvo laikoma teroristine grupe ar organizacija pagal Bendrąją poziciją 2001/931, kol neįsigaliojo Bendroji pozicija 2006/380. Tačiau Bendrąją poziciją 2006/380 tik atnaujintas asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės pagal Bendrąją poziciją 2001/931, sąrašas. Todėl Bendrąją poziciją 2001/931, iš dalies pakeistą Bendrąją poziciją 2006/380, vertinu kaip sprendimą, „patvirtinantį ribojančias priemones fizinių ar juridinių asmenų atžvilgiu [ESS] V antraštinės dalies 2 skyriaus pagrindu“, kaip tai suprantama pagal ESS 24 straipsnio 1 dalies antros pastraipos paskutinį sakinį ir SESV 275 straipsnio antrą pastraipą. Taigi Teisingumo Teismas turi jurisdikciją atsakyti į antrąjį klausimą, kiek juo prašoma be Reglamento Nr. 2580/2001 išaiškinti ir Bendrąją poziciją 2001/931.

70 — Ši nuostata, susijusi su BUSP ir kitų ES kompetencijų santykiu, šiai bylai nesvarbi.

71 — Žr. šios išvados 42 punktą.

72 — Generalinio advokato M. Wathelet išvada byloje *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2016:381, 38 ir 62–66 punktai).

73 — ESS 21 straipsnio 1 dalis.

74 — Generalinio advokato M. Wathelet išvada byloje *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2016:381, 73–76 punktai).

„Teroro akto“ sąvoka Bendrojoje pozicijoje 2001/931 ir Reglamente Nr. 2580/2001

92. Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnyje ir Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalyje vartojama „teroro akto“ sąvoka turi būti aiškinama atsižvelgiant į šių nuostatų formuluotę, tikslus ir jų kontekstą; šios sąvokos genezė taip pat gali būti reikšminga jos aiškinimui⁷⁵.

93. LTTE į 2 straipsnio 3 dalyje nurodytą sąrašą įtraukta remiantis tuo, kad ji įvykdė veiksmus, kurie apibrėžti kaip „teroro aktai“ Reglamente Nr. 2580/2001, kuriame savo ruožtu daroma nuoroda į apibrėžtį, pateiktą Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 3 dalyje⁷⁶. Nė vienoje iš šių ES priemonių nėra jokių nuostatų, į kurias atsižvelgiant būtų galima teigti, kad ši sąvoka negali apimti veiksmų, kurie įvykdyti per ginkluotą konfliktą ir kuriuos reglamentuoja tarptautinė humanitarinė teisė.

94. Tokio aiškinimo taip pat nepatvirtina Bendrosios pozicijos 2001/931 ir Reglamento Nr. 2580/2001 tikslai. Šiomis priemonėmis iš esmės siekiama prevencinių tikslų: jomis siekiama kovoti su terorizmu, atkirsti jo finansinius išteklius išaldant asmenų ir subjektų, įtariamų dalyvaujant su juo susijusioje veikloje, lėšas ir ekonominius išteklius⁷⁷. Šių tikslų apsauga tais atvejais, kai veikos atliekamos per ginkluotus konfliktus, taip pat svarbi kaip ir kitomis aplinkybėmis.

95. Todėl, jeigu Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001 skaitytume izoliuotai, būtų galima daryti išvadą, kad „teroro akto“ sąvoką reikėtų aiškinti plačiai. Ar toks aiškinimas turėtų būti siauresnis atsižvelgiant į teisės aktus ir tarptautinės teisės kontekstą, kuriame jie turi būti aiškinami?

Pamatinis sprendimas 2002/475

96. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia (antrojo klausimo a punkte), ar Pamatinio sprendimo 2002/475 11 konstatuojamoji dalis svarbi aiškinant Bendrojoje pozicijoje 2001/931 ir Reglamente Nr. 2580/2001 pateiktą „teroro akto“ sąvoką. Ar tai, kad pagal šią konstatuojamąją dalį į pamatinio sprendimo taikymo sritį nepatenka ginkluotų konfliktų metu atliekami ginkluotųjų pajėgų veiksmai⁷⁸, turi kokių nors pasekmių šios bendrosios pozicijos arba reglamento taikymo sričiai?

97. Manau, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai.

98. Pamatinio sprendimo 2002/475 derinami valstybių narių baudžiamieji įstatymai ir juo siekiama valstybėse narėse suderinti „teroristinių nusikaltimų“ apibrėžtį⁷⁹. Todėl jo taikymo sritis ir tikslai skiriasi nuo Bendrosios pozicijos 2001/931 ir Reglamento Nr. 2580/2001, kurie susiję su prevencinėmis terorizmo priemonėmis ir kurie nėra skirti nacionaliniams baudžiamiesiems procesams papildyti ar jų pagrindui sudaryti, taikymo srities ir tikslų⁸⁰. Pats 11 konstatuojamosios dalies tekstas (ypač žodžiai „šis pamatinis sprendimas nereglamentuoja“) aiškiai rodo, kad, kaip teigia Komisija, vienintelis šios konstatuojamosios dalies tikslas – paaiškinti, jog Pamatinio sprendimo 2002/475 nereglamentuojami ginkluotųjų pajėgų „veiksmai“ ginkluoto konflikto metu. Todėl Pamatinio sprendimo 2002/475 11 konstatuojamojoje dalyje nėra pateiktos Bendrojoje pozicijoje 2001/931 ir Reglamente Nr. 2580/2001 vartojamos „teroro akto“ sąvokos aiškinimo gairės⁸¹. Bet kuriuo atveju, šis

75 — Žr. Sprendimo *Inuit I* 50 punktą ir Sprendimo *Pringle* 135 punktą.

76 — Reglamento Nr. 2580/2001 1 straipsnio 4 dalis.

77 — Žr. 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimą *Al-Aqsa / Taryba ir Nyderlandai / Al-Aqsa* (C-539/10 P ir C-550/10 P, EU:C:2012:711, 67 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką) (toliau – Sprendimas *Al-Aqsa*).

78 — Žr. šios išvados 40 punktą.

79 — Pagrindų sprendimo 2002/475 6 konstatuojamoji dalis; taip pat žr. 1 straipsnio 1 dalį.

80 — Žr. Sprendimo *Al-Aqsa* 67 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

81 — Šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 16 d. Sprendimą *LTTE / Taryba* (T-208/11 ir T-508/11, EU:T:2014:885, 73 punktą). Kaip jau minėjau, Taryba šio klausimo neginčija (žr. šios išvados 51 punktą).

požiūris suderinamas su nusistovėjusia teismo praktika, pagal kurią ES teisės akto preambulės konstatuojamoji dalis neturi privalomosios teisinės galios, todėl ja negalima remtis siekiant nukrypti nuo pačių konkrečiau akto nuostatų arba aiškinti jas akivaizdžiai priešingai jų tekstui⁸². 11 konstatuojamojoje dalyje nedaroma nuoroda į jokią konkrečią Pamatinio sprendimo 2002/475 dėstomosios dalies nuostatą, todėl ji jokiais aplinkybėmis negali daryti įtakos tam, kaip turi būti aiškinami kiti ES teisės aktai.

Aiškinimas pagal tarptautinę teisę

99. Tokiomis aplinkybėmis vis dėlto būtina paisyti ESS 3 straipsnio 5 dalies, pagal kurią Europos Sąjunga prisideda prie griežto tarptautinės teisės laikymosi ir jos plėtojimo. Todėl priimdama tam tikrą aktą ji privalo paisyti tarptautinės teisės, įskaitant paprotinę tarptautinę teisę, kuri yra privaloma Europos Sąjungos institucijoms⁸³.

100. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką ES teisės aktai, esant galimybei, turi būti aiškinami atsižvelgiant į tarptautinę teisę⁸⁴. Nors Teisingumo Teismas šį reikalavimą iš esmės taiko formaliai Sąjungą saistantiems susitarimams⁸⁵, jo taikymo sritis yra platesnė. Sprendime *Poulsen ir Diva Navigation* Teisingumo Teismas konstatavo, „kad įgyvendindama savo kompetenciją [Europos Sąjunga] turi laikytis tarptautinės teisės ir kad todėl [ES teisės nuostata, kurią jis turėjo aiškinti toje byloje,] turi būti aiškinama ir jos taikymo sritis ribojama atsižvelgiant į atitinkamas [paprotinės] tarptautinės jūrų teisės nuostatas“⁸⁶. Sprendime *Intertanko*⁸⁷ Teisingumo Teismas žengė dar vieną žingsnį. Jis konstatavo, kad aplinkybė, jog tarptautinė konvencija privaloma visoms valstybėms narėms, bet ne ES, „gali turėti padarinių <...> antrinės teisės nuostatų <...> aiškinimui“, net jeigu tokia konvencija nekodifikuojamos paprotinės tarptautinės teisės normos, ir kad jis antrinės teisės nuostatas turi aiškinti „atsižvelgdamas“ į atitinkamą konvenciją⁸⁸. Teisingumo Teismas tai grindė „paprotiniu sąžiningumo principu“ ir lojalaus bendradarbiavimo principu, numatytu dabartinėje ESS 4 straipsnio 3 dalyje. Taip siekiama kiek įmanoma išvengti tokio ES teisės aiškinimo, kad valstybėms narėms taptų neįmanoma vykdyti savo įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę.

101. Todėl pirmiausia būtina išsiaiškinti, ar Bendroji pozicija 2001/931 ir Reglamentas Nr. 2580/2001 gali būti aiškinami tokiu būdu, kuris atitiktų atitinkamas tarptautinės teisės nuostatas. Jeigu atsakymas būtų teigiamas, nebūtina aiškintis, ar šios nuostatos yra vienos iš tokių, į kurias atsižvelgdamas Teisingumo Teismas gali vykdyti ES institucijų priimtų priemonių teisėtumo kontrolę⁸⁹.

102. Reikia skirti, pirma, tarptautinės humanitarinės teisės nuostatas ir, antra, tarptautinės teisės nuostatas, kuriomis reglamentuojama kova su terorizmu arba įkaitų paėmimu. Šioje išvadoje nagrinėsiu tik tuos tarptautinės teisės šaltinius, į kuriuos daroma nuoroda arba nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, arba šalių paaiškinimuose.

82 — Žr., pavyzdžiui, 2013 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Della Rocca* (C-290/12, EU:C:2013:235, 38 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

83 — Šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Air Transport Association of America ir kt.* (C-366/10, EU:C:2011:864, 101 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

84 — Žr., pavyzdžiui, 2012 m. kovo 15 d. Sprendimą *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 51 punktą ir jame nurodyta teismo praktika). Taip pat žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Diakite* (C-285/12, EU:C:2013:500, 23 ir 24 punktai).

85 — Žr., pavyzdžiui, 1996 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-61/94, EU:C:1996:313, 52–58 punktai) ir 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimą *Bellio F.lli* (C-286/02, EU:C:2004:212, 33 punktą).

86 — 1992 m. lapkričio 24 d. Sprendimas *Poulsen ir Diva Navigation* (C-286/90, EU:C:1992:453, 9 punktą). Taip pat žr., pavyzdžiui, 2015 m. sausio 15 d. Sprendimą *Evans* (C-179/13, EU:C:2015:12, 35 punktą).

87 — 2008 m. birželio 3 d. Sprendimas *The International Association of Independent Tanker Owners ir kt.* (C-308/06, EU:C:2008:312).

88 — 52 punktą.

89 — Tikrinti ES antrinės teisės galiojimą remiantis tarptautine teise (tarptautinėmis sutartimis arba tarptautinės teisės paprotinėmis nuostatomis) ir toliau galima tik išimtiniais atvejais ir labai griežtomis sąlygomis. Dėl tarptautinių sutarčių žr. naujausią 2016 m. vasario 4 d. Sprendimą *C & J Clark International* (C-659/13 ir C-34/14, EU:C:2016:74, 84 punktą). Dėl paprotinių tarptautinės teisės nuostatų žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Air Transport Association of America ir kt.* (C-366/10, EU:C:2011:864, 101, 102 ir 107 punktai).

– Tarptautinė humanitarinė teisė

103. Dėl, pirma, tarptautinės humanitarinės teisės Teisingumo Teismas turi teisę preziumuoti, kad Ženevos konvencijos ir jų protokolai svarbūs, nes tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos aplinkybės, LTTE ir Šri Lankos vyriausybė dalyvavo ginkluotame konflikte. Be to, visos valstybės narės yra šių konvencijų ir protokolų šalys⁹⁰. Todėl Teisingumo Teismas privalo į juos atsižvelgti, kai aiškina Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001, nesvarbu, ar šiomis konvencijomis ir protokolais kodifikuojamos paprotinės tarptautinės teisės nuostatos⁹¹.

104. Mano nuomone, atmetinas ieškovų pagrindinėje byloje teiginys, jog, kadangi LTTE buvo nevalstybinės ginkluotosios pajėgos, dalyvavusios netarptautiniame ginkluotame konflikte Šri Lankoje, jos 2005–2009 m. įvykdyti išpuoliai ir žmonių pagrobimai negali būti laikomi „teroro aktais“ pagal tarptautinę humanitarinę teisę. Pirma, Ženevos konvencijų bendrame 3 straipsnyje, kuriuo visų pirma reglamentuojami netarptautiniai konfliktai, visuomet ir visur draudžiamas kėsinimasis į gyvybę ir fizinį neliečiamumą, ypač įvairūs žudymo būdai, taip pat įkaitų paėmimas, kai šie veiksmai atliekami „asmenų, aktyviai nedalyvaujančių karo veiksmuose, įskaitant ir ginkluotųjų pajėgų karius, sudėjusius ginklus, taip pat tapusius *hors de combat* dėl ligos, sužeidimų, sulaikymo arba kokios nors kitos priežasties“ atžvilgiu⁹². Šia nuostata, nors ir netiesiogiai, draudžiami teroro aktai, dėl kurių gali kilti tokių pasekmių⁹³.

105. II protokolo 4 straipsnio 2 dalies d punkte aiškiau numatyta, kad netarptautinių ginkluotų konfliktų dalyviams visur ir visada draudžiama vykdyti teroristinius aktus prieš asmenis, kurie tiesiogiai nedalyvauja ar nebedalyvauja karo veiksmuose⁹⁴. Be to, pagal II protokolo 13 straipsnio 2 dalį jiems draudžiami smurto veiksmai ar grasinimai smurtu siekiant įbauginti civilius gyventojus.

106. I protokolas pirmiausia taikomas tarptautiniams ginkluotiems konfliktams⁹⁵, todėl neatrodo, kad jis tiesiogiai susijęs su šia byla. Tačiau net jeigu tas protokolas būtų taikomas Šri Lankos vyriausybės ir LTTE konfliktui⁹⁶, išvada nebūtų kitokia, nes I protokolu taip pat draudžiami „prievartos aktai ar grasinimai prievarta, siekiant įbauginti civilius gyventojus“⁹⁷. Taigi, tarptautine humanitarine teise „draudžiami teroro aktai tarptautiniuose ir netarptautiniuose ginkluotuose konfliktuose, nepaisant to, ar juos vykdo valstybė, ar nevalstybiniai subjektai“⁹⁸.

107. Kokia situacija dėl veiksmų, nukreiptų prieš tiesiogiai ginkluotame konflikte dalyvaujančius asmenis arba karinius tikslus, kai tokiais veiksmais nesiekama įbauginti civilių gyventojų? Per tarptautinius ginkluotus konfliktus kariai turi teisę tiesiogiai dalyvauti karo veiksmuose, todėl jie naudojami imunitetu nuo atsakomybės už savo, kaip karių, veiksmus, jeigu jie laikosi tarptautinės humanitarinės teisės. O netarptautinių ginkluotų konfliktų dalyviai nesinaudoja imunitetu, net jeigu jų veiksmai atitinka Ženevos konvencijų bendro 3 straipsnio ir II protokolo 4 straipsnio 2 dalies

90 — Žr. šios išvados 4 punktą.

91 — Žr. šios išvados 100 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

92 — Bendro 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktai. 1986 m. birželio 27 d. Sprendime *Nicaragua / Jungtinės Amerikos Valstijos* Tarptautinis Teisingumo Teismas konstatavo, kad bendrame 3 straipsnyje pateiktos nuostatos „yra būtiniausias standartas šalia detalesnių nuostatų, kurios taip pat turi būti taikomos tarptautiniams konfliktams“ ir jos atspindi „elementarius žmoniškumo reikalavimus“ (*ICJ Reports*, 1984, p. 392, 218 punktas).

93 — Šiuo klausimu žr. H.-P. Gasser „Acts of terror, „terrorism“ and international humanitarian law“, *International Review of the Red Cross*, 2002, p. 560.

94 — Dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų žr. I protokolo 51 straipsnio 2 dalį ir Ketvirtosios Ženevos konvencijos 33 straipsnio 1 dalį.

95 — Žr. 1 straipsnio 3 dalį, kurioje daroma nuoroda į Ženevos konvencijų bendrą 2 straipsnį.

96 — Taip būtų, jeigu šis konfliktas būtų ginkluotas konfliktas, kai „tautos kovoja su kolonijine valdžia, svetimšalių okupacija ir rasistiniais režimais, kad galėtų naudotis apsisprendimo teise“ (I protokolo 1 straipsnio 4 dalis).

97 — I protokolo 51 straipsnio 2 dalis.

98 — T. Pfanner „Scope of Application, Perpetrators of Terror, and International Humanitarian Law“, Fernández-Sánchez (leid.), *International Legal Dimensions of Terrorism*, Martinus Nijhoff Publishers, 2009, p. 289.

d punkto bei 13 straipsnio 2 dalies reikalavimus⁹⁹. Taigi, pavyzdžiui, nevalstybinių ginkluotųjų pajėgų kovotojas, kuris, nepažeisdamas tarptautinės humanitarinės teisės, per netarptautinį konfliktą nužudo priešišką karį, priklausantį vyriausybės pajėgoms, gali būti teisiamas už nužudymą. Taip yra dėl suverenumo ir nesikišimo į vidaus reikalus principų taikymo¹⁰⁰. Todėl netarptautinio konflikto dalyviai neišvengia baudžiamųjų arba prevencinių priemonių, kurios, valstybės manymu, tinkamos susiklosčiusiomis aplinkybėmis¹⁰¹, jeigu valstybė turi jurisdikciją taikyti tokias priemones ir laikosi galiojančių konvencijų dėl kovos su terorizmu bei kitų jai privalomų tarptautinės teisės nuostatų¹⁰².

108. Teigiama, jog dėl to, kad netarptautinių ginkluotųjų konfliktų dalyvių veiksmai priskiriami prie „teroristinių“, gali sumažėti jų motyvacija laikytis tarptautinės humanitarinės teisės, nes tokiems dalyviams nebus verta laikytis (visų pirma) Ženevos konvencijų bendro 3 straipsnio ir II protokolo 4 straipsnio 2 dalies d punkto bei 13 straipsnio 2 dalies, jeigu dėl to jiems galiausiai nebus taikoma švelnesnė baudžiamoji atsakomybė¹⁰³.

109. Iš tiesų II protokolo 6 straipsnio 5 dalyje suteikiama apsauga palyginti silpna: šios nuostatos formuluotė visiškai programinė¹⁰⁴ (<...> stengtis garantuoti kaip galima plačiau taikyti amnestiją <...>), todėl asmenims, kurie laikosi tarptautinės humanitarinės teisės per karo veiksmus, ja neatsidėkojama panašiai kaip „kombatantams“ suteikiant imunitetą¹⁰⁵. Aplinkybė, kad tarptautinėje humanitarinėje teisėje nesuteikiamas imunitetas, galėtų sumažinti šios teisės veiksmingumą ir padidinti jos įgyvendinimo išlaidas. Tačiau vien dėl tokios (tariamai) ne visai optimalios tarptautinės teisės būklės negali būti pakeista šiuo metu galiojanti tarptautinė humanitarinė teisė¹⁰⁶.

110. Bet kuriuo atveju, net jeigu manytume, kad netarptautinių ginkluotųjų konfliktų kontekste „teroro akto“ sąvoka turi siauresnę reikšmę nei taikos metu, ieškovai pagrindinėje byloje neįrodė ir net neįrodinėjo, kad išpuoliai ir žmonių grobimas, dėl kurių LTTE buvo įtraukta į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą, apskritai ar iš dalies nepažeidė tarptautinės humanitarinės teisės. Konkrečiai kalbant, nebuvo nurodyta, kad nė vienas iš šių veiksmų nebuvo nukreiptas prieš civilius gyventojus arba kitus asmenis, kurie aktyviai nedalyvavo LTTE ir Šri Lankos vyriausybės karo veiksmuose. Ieškovai pagrindinėje byloje veikiau teigė, jog, kadangi LTTE dalyvavo netarptautiniame ginkluotame konflikte, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, jos veiklos jokiais aplinkybėmis negalima laikyti „teroristine“¹⁰⁷. Dėl mano paaiškintų priežasčių ši teiginį reikia atmesti.

99 — Iš visų valdžios institucijų reikalaujama, pasibaigus karo veiksmams, stengtis kaip galima plačiau taikyti amnestiją tokiems dalyviams (II protokolo 6 straipsnio 5 dalis). „Per netarptautinius ginkluotus konfliktus karių ir karo belaisvių statusas nesuteikiamas, nes valstybės nenori ginkluotųjų opozicinių grupuočių nariams suteikti imuniteto nuo baudžiamojos persekiojimo pagal nacionalinę teisę už ginklų panaudojimą“ (TRKK „The relevance of IHL in the context of terrorism“, www.icrc.org/eng/resources/documents/faq/terrorism-ihl-210705.htm (tinklapyje lankytasi 2016 m. liepos 4 d.)).

100 — II protokolo 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „šiam protokole niekuo negalima remtis kaip turinčiu tikslą paveikti valstybės suverenitetą ar vyriausybės pareigą visomis teisėtomis priemonėmis palaikyti ar atkurti teisę ir tvarką valstybėje ar ginti jos nacionalinę vienybę ir teritorinį vientisumą“.

101 — Tokios priemonės gali būti nukreiptos prieš veiksmus, kuriuos valstybė laiko terorizmu, tačiau ne tik prieš tokius veiksmus (pavyzdžiui, jos gali būti susijusios ir su valstybės išdavimu arba šnipinėjimu).

102 — Taip pat žr. 2016 m. TRKK komentarą dėl bendro 3 straipsnio, 514 punktą, ir šios išvados 111–121 punktus.

103 — Žr., be kita ko J. Pejic „Terrorist Acts and Groups: A Role for International Law?“, *British Yearbook of International Law*, 2004, p. 75 ir 76, ir M. Sassóli „Terrorism and War“, *Journal of International Criminal Justice*, 2006, p. 970. Kaip teigia M. Sassóli, „jeigu kiekvienas prieš valstybės pajėgas įvykdytas veiksmas yra „teroristinis“, kaip kai kada teigiama, tai silpnina [tarptautinę humanitarinę teisę] ir ginkluotųjų grupuočių norą jos laikytis“. Žr. M. Sassóli „The Role of Human Rights and International Humanitarian Law in New Types of Armed Conflicts“, O. Ben-Naftali (leid.), *International Humanitarian Law and International Human Rights Law*, Oksfordas, OUP, 2011, p. 37.

104 — Šiais žodžiais noriu pasakyti, kad nuostatoje tik numatyti tikslai, todėl ja nesiekama sukurti asmenims teisių arba pareigų.

105 — Diplomatinė konferencija, kuri priėmė II protokolą, atmetė Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (toliau – TRKK) pateiktą pasiūlymą reikalauti, kad tais atvejais, kai baudžiamojon atsakomybėn traukiami netarptautinių ginkluotųjų konfliktų dalyviai, teismai kuo labiau atsižvelgtų į aplinkybę, jog kaltinamasis laikėsi II protokolo nuostatų. Žr. TRKK 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų papildomų protokolų projektų komentarą, Ženeva, 1973, p. 141 (10 straipsnio 5 dalis).

106 — Žr. 107 punktą.

107 — Priešingu atveju tokia veikla (teoriškai) galėtų būti laikoma karo nusikaltimais. Ieškovai pagrindinėje byloje taip pat trumpai suabejoja dėl to, ar LTTE iš tiesų buvo atsakinga už šiuos išpuolius ir žmonių grobimą. Tik jie nenurodo jokių konkrečių aplinkybių, dėl kurių būtų galima suabejoti Tarybos pozicijai.

– Tarptautinė teisė dėl kovos su terorizmu ir įkaitų grobimu

111. Dėl tarptautinės teisės, kuria reglamentuojama kova su terorizmu, visų pirma pažymiu, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą paminėta Tarptautinė konvencija dėl kovos su branduolinio terorizmo veiksmais neturi jokio aiškaus ryšio su pagrindine byla. Todėl toliau jos nenagrinėsiu. Be to, ET Konvencija dėl terorizmo prevencijos nėra privaloma Europos Sąjungai. Dar daugiau – ne visos valstybės narės yra šią konvenciją ratifikavusios. Todėl konvencija nėra tarptautinių nuostatų, kuriomis Teisingumo Teismas turėtų vadovautis, kai aiškina Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001, dalis.

112. Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentu Nr. 2580/2001 įgyvendinta Rezoliucija 1373 (2001)¹⁰⁸. Nors pati Europos Sąjunga nėra Jungtinių Tautų narė, Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad „[Europos Sąjunga] turi skirti ypatingą dėmesį aplinkybei, kad pagal Jungtinių Tautų Chartijos 24 straipsnį Saugumo Tarybos rezoliucijų pagal Chartijos VII skyrių priėmimas reiškia pagrindinės šio tarptautinio organo pareigos palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą vykdymą, t. y. pareigos, kuri pagal šį VII skyrių apima teisę nustatyti, kas laikytina grėsme tarptautinei taikai ir saugumui, ir imtis būtinų priemonių jiems palaikyti ar atkurti“¹⁰⁹. Todėl Teisingumo Teismas privalo, kiek įmanoma, Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001 aiškinti taip, kad jie atitiktų Rezoliuciją 1373 (2001). Tačiau šioje rezoliucijoje nepateikta „teroro akto“ sąvokos apibrėžtis ir ja neribojama šios sąvokos taikymo sritis tarptautinės humanitarinės teisės požiūriu.

113. Konvencija dėl teroristų vykdomų sprogdinimų privaloma visoms valstybėms narėms. Atsižvelgiant į aplinkybes, kurios paskatino Tarybą įtraukti LTTE į 2 straipsnio 3 dalyje numatytą sąrašą ir kurios grindžiamos LTTE įvykdymais „išpuoliais“¹¹⁰, ši konvencija taip pat gali būti svarbi pagrindinei bylai. Todėl aiškinant Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001 būtina atsižvelgti į Konvenciją dėl teroristų vykdomų sprogdinimų¹¹¹.

114. Konvencijoje dėl teroristų vykdomų sprogdinimų numatyta, kad į jos taikymo sritį nepatenka „ginkluotųjų pajėgų veikla ginkluoto konflikto metu“, kurią reglamentuoja tarptautinė humanitarinė teisė¹¹². Tačiau tai nereiškia, kad tokie veiksmai negali būti kvalifikuojami kaip „teroro aktai“, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę. Šią mano išvadą patvirtina Konvencijos dėl teroristų vykdomų sprogdinimų paskutinė konstatuojamoji dalis, kurioje aiškiai nurodyta, kad „šios Konvencijos netaikymas tam tikriems veiksams neatleidžia nuo atsakomybės už kitus neteisėtus veiksmus arba nepadaro jų teisėtų, arba netrukdo persekioti pagal kitus teisės aktus <...>“. Šioje konstatuojamojoje dalyje patvirtinta tai, ką Taryba teisingai kalba apie pirmiau išnagrinėtų tarptautinės humanitarinės teisės nuostatų papildomąjį pobūdį, palyginti su tam tikromis tarptautinių kovos su terorizmu nuostatomis.

115. Panašūs argumentai galimi kalbant apie Konvenciją dėl įkaitų, kuri taip pat svarbi šiai bylai¹¹³. Nors ši konvencija formaliai nėra privaloma Europos Sąjungai, visos valstybės narės yra jos šalys. Jos 12 straipsnyje paprasčiausiai išaiškinama materialinė Konvencijos dėl įkaitų taikymo sritis. Todėl ši nuostata neturi jokios įtakos įkaitų ėmimo, kuris vykdomas per ginkluotus konfliktus, todėl jam taikoma tarptautinė humanitarinė teisė, prevencijai ir kovai su juo¹¹⁴. Šios įvairios tarptautinės teisės nuostatos taip pat veikiausiai vienos kitas papildo.

108 — Žr. šios išvados 34 punktą.

109 — 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 294 punktas).

110 — Žr. šios išvados 48 punktą.

111 — Žr. šios išvados 100 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

112 — 19 straipsnio 2 dalis.

113 — LTTE į ES sąrašą įrašyta, be kita ko, dėl, kaip Taryba įvardijo, „žmonių grobimo“ 2005–2009 m.: žr. šios išvados 48 punktą. Šioje analizėje nesivadovauju nuostata, kad esama šios formuluotės ir Konvencijoje dėl įkaitų vartojamo termino „įkaitų ėmimas“ reikšmės skirtumo.

114 — Žr. Ženevos konvencijų bendrą 3 straipsnio 1 dalies b punktą ir II protokolo 4 straipsnio 2 dalies c punktą.

116. Be to, kaip per posėdį patvirtino Komisija, valstybių narių veiksmai pagal Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001 iš esmės patenka į Konvencijos dėl terorizmo finansavimo taikymo sritį. Šiais ES teisės aktais siekiama kovoti su tarptautiniu terorizmu taikant specialias finansines priemones asmenims, grupėms ir subjektams, susijusiems su teroro aktais. Be to, Konvencija dėl terorizmo finansavimo privaloma visoms valstybėms narėms. Todėl Teisingumo Teismas Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001 turėtų kiek įmanoma aiškinti taip, kad nekiltų grėsmės visoms ES valstybėms narėms pažeisti įsipareigojimus, kylančius iš šios konvencijos.

117. Tačiau Konvencijoje dėl terorizmo finansavimo nėra jokių nuostatų, pagal kurias nevalstybinių ginkluotųjų pajėgų veikla per netarptautinius konfliktus negalėtų būti laikoma „teroro aktais“.

118. Pirma, kaip Bendrasis Teismas konstatavo 2014 m. spalio 16 d. Sprendime *LTTE / Taryba*¹¹⁵, Konvencijos dėl terorizmo finansavimo 2 straipsnio 1 dalies b punkte aiškiai numatyta, kad „teroro aktai“, kaip jie suprantami pagal tą konvenciją, gali būti vykdomi per ginkluotą konfliktą, jeigu įvykdytos dvi sąlygos: i) tokiais veiksmais siekiama nužudyti arba sunkiai sužeisti ir ii) tokiais veiksmais dėl jų pobūdžio arba aplinkybių siekiama įbauginti gyventojus arba priversti vyriausybę ar tarptautinę organizaciją atlikti kokius nors veiksmus arba susilaikyti nuo jų. Taigi, konvencijos šalys (arba pati Europos Sąjunga), priimdamos nuostatas prieš teroro aktų finansavimą pagal Konvenciją dėl terorizmo finansavimo, gali į „teroro aktų“ apibrėžtį įtraukti veiksmus, įvykdytus per ginkluotą konfliktą.

119. Antra, bet kuriuo atveju 21 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad Konvencija dėl terorizmo finansavimo nedaro įtakos asmenų pareigoms pagal tarptautinę humanitarinę teisę. Šios pareigos apima visišką visų veiksmų, numatytų Ženevos konvencijų bendro 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose, taip pat II protokolo 4 straipsnio 2 dalies d punkte ir 13 straipsnio 2 dalyje, draudimą.

120. Todėl aiškinimas, kad Bendrojoje pozicijoje 2001/931 ir Reglamente Nr. 2580/2001 vartojama „teroro akto“ sąvoka apima veiksmus, kuriuos nevalstybinės ginkluotosios pajėgos įvykdo per netarptautinį konfliktą, nėra labiau nesuderinamas su šioje išvadoje jau išnagrinėtais tarptautinės teisės aktais dėl kovos su terorizmu ir įkaitų ėmimu nei su atitinkamomis tarptautinės humanitarinės teisės nuostatomis.

121. Todėl atsakydama į antrojo klausimo b punktą darau išvadą, kad ginkluotųjų pajėgų veikla per netarptautinį ginkluotą konfliktą, kuriam taikoma tarptautinė humanitarinė teisė, gali būti laikoma „teroro aktais“, kaip jie suprantami pagal Bendrąją poziciją 2001/931 ir Reglamentą Nr. 2580/2001, aiškinamus atsižvelgiant į atitinkamas tarptautinės humanitarinės teisės ir tarptautinės teisės dėl kovos su terorizmu ir įkaitų ėmimu nuostatas.

122. Atsižvelgdama į ieškovų pagrindinėje byloje Teisingumo Teismui išdėstytus argumentus¹¹⁶ ir atsakydama į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus taip pat manau, kad šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta jokių aplinkybių, kurios galėtų turėti įtakos Reglamente Nr. 610/2010 galiojimui, kiek jis susijęs su LTTE. Šiomis aplinkybėmis penktojo klausimo nagrinėti nereikia.

115 — T-208/11 ir T-508/11, EU:T:2014:885, 64 punktas.

116 — Visų pirma žr. šios išvados 110 punktą.

Išvada

123. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, manau, kad Teisingumo Teismas į *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) užduotus klausimus turėtų atsakyti taip:

- SESV 263 straipsnio ketvirtos pastraipos trečiajai alternatyvai taikoma Teismo praktikoje numatyta išimtis, suformuluota 1994 m. kovo 9 d. Sprendime *TWD Textilwerke Deggendorf* (C-188/92, EU:C:1994:90).
- Negalima teigti, kad, jeigu A, B, C ir D Bendrajame Teisme užginčytų 2010 m. liepos 12 d. Tarybos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 610/2010, kuriuo įgyvendinama Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 dėl specialių ribojančių priemonių, taikomų tam tikriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu, 2 straipsnio 3 dalis ir kuriuo panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1285/2009 tiek, kiek šis reglamentas susijęs su „Tamil Elamo išlaisvinimo tigras“, galiojimą, jų ieškiniai be jokių abejonių būtų priimtini. Todėl A, B, C ir D pagrįstai šio reglamento negaliojimo klausimą iškėlė nacionaliniame teisme ir paprašė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.
- Ginkluotųjų pajėgų veikla per netarptautinį ginkluotą konfliktą, kuriam taikoma tarptautinė humanitarinė teisė, gali būti „teroro aktai“, kaip tai suprantama pagal 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos bendrąją poziciją 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu ir Reglamentą Nr. 2580/2001, aiškinamus atsižvelgiant į atitinkamas tarptautinės humanitarinės teisės ir tarptautinės teisės dėl kovos su terorizmu ir įkaitų ėmimu nuostatas.
- Šiame prašyme nenurodyta jokių aplinkybių, kurios galėtų turėti įtakos Reglamentu Nr. 610/2010 galiojimui, kiek jis susijęs su LTTE.